

ТЕАТР

ФЕСТИВАЛЬ
«ZELYONKA»

стор. 4-5

БІБЛІОТЕКИ

THE GREAT
LIBRARY WEEK

стор. 6

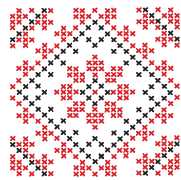
МИСТЕЦТВО

ДОРОГА
ДО СЕБЕ

стор. 12

Загальнодержавна українська газета

КУЛЬТУРА І ЖИТТЯ

№20 | 18 травня 2018

Заснована в січні 1913 Гнатом Хоткевичем

ISSN 2519-4429

стор. 8-9

НА СПОМИН ПРО ЮРІЯ ОТРОШЕНКА

ДМИТРО ЧОБИТ

ТРАГЕДІЯ ГУТИ ПЕНЯЦЬКОЇ

СТОР. 7, 10, 11

Фото: Iren Intellegator

VIVA MEXICO

Останнім часом неєвропейські посольства значно активізували свою культурну і просвітницьку діяльність в Україні. У травні свій проект презентувало мексиканське.

Уперше в нашій країні, в рамках розвитку культурних відносин між обома державами, відбулася виставка традиційного мексиканського мистецтва «амате». Виставка Viva Mexico відкрилася на початку травня на території Національного заповідника «Софія Київська». Мета виставки – показати яскраве і самобутнє мистецтво мексиканців, ознайомити наших земляків з історією і культурою цього давнього народу.

У мексиканського народу багата і захоплива історія. Серед давніх культурних цінностей збереглися священні манускрипти й кодекси з піктограмами. За їх допомогою можна багато дізнатися про історію, природничі науки, релігію, літочислення та багато іншого. Також із них ми дізнаємося про життя розвинених цивілізацій у Месоамериці, зокрема ацтеків і майя. Вправні «тлакуїлос» (переписувачі) увічнювали інформацію про різні історичні події на різноманітних матеріалах. Деякі кодекси були зроблені зі смужок тканини, шкур оленя або паперу з листя агави, але все ж основним матеріалом було «амате». Назва «амате» походить від слова аматль, що в перекладі з мови науатль означає «папір». Амате виготовляють з кори фікуса або фігового дерева – рослин із сімейства тутових. Нині мексиканці малюють на амате чудові картини. Деякі з цих творів присвячені релігійній тематиці, на інших можна побачити різних стилізованих тваринок чи сцени зі свят і радісних подій у житті мексиканців. У рамках Viva

Сергій БАХІН

Mexico було представлено понад півтора десятка справжніх мексиканських робіт – дуже яскравих, різнокольорових, зі своєрідною технікою виконання.

Також на виставці представлені експонати з приватної колекції українського дослідника-майяніста Юрія Полуховича. Це вироби сучасних індіанців майя, мексиканських, гватемальських, сальвадорських, гондураських і белізьких майстрів – точні копії музейних експонатів давніх майя у вигляді тарілок і ваз, прикраси майя з насіння тропічних дерев, жіночий костюм ручної роботи, копія Дрезденського кодексу майя – одного з чотирьох знайдених рукописів цього давнього народу, що зберігається нині в музеї книг Саксонської державної та університетської бібліотеки.

Відкриття відбувалося біля музею «Брама Заборовського» за участю близько сотні гостей, зокрема, мексиканського консула в Україні Даніеля Домінгеса Канту й інших офіційних осіб. Також відвідав захід і посол Канади Роман Ващук (під час лотереї він навіть виграв зроблений вручну дуже гарний кактус). Настрій створювала атмосфера в стилі «латинос», дівчата демонстрували колекцію найрізноманітніших сомбреро – по півметра в діаметрі. Також були й інші аксесуари в мексиканському стилі.

Участь у лотереї взяли понад півсотні учасників заходу; розігрувалися призи на мексиканську тематику. Зокрема 5 безкоштовних запрошень до одного з латиноамериканських ресторанів у Києві, квитки на фільми, пов'язані з відповідною тематикою, сертифікати на вивчення іспанської мови.

ЖИТТЄДАЙНІ КАРТИНИ ПРО РІДНЕ

Вернісаж «Сонячне місто» галереї-вітальні альманаху «НАША ЕПОХА» відбувся у приміщенні Малевого Драматичного Театру, розташованому в старовинній історичній будівлі Києва.

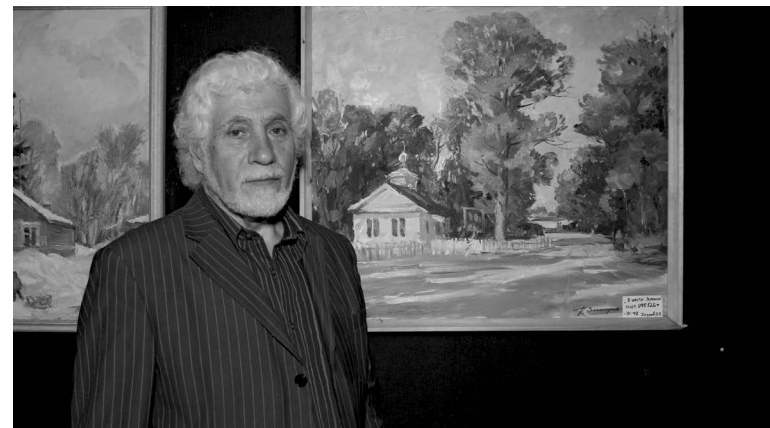
Світлана СОКОЛОВА

У вернісажі Сонце асоціюється із Життям, і це є головною тезою у творчості відомих українських митців.

На відкриття вернісажу прибув шанований гість вітальні альманаху – Надзвичайний і Повноважний посол Палестини Мохаммед Касем Аль-Асад. Він тепло відгукнувся про твори малярів та розповів історію про те, як митці з десятків країн писали найдовшу в історії (39 м) картину – рушник, що став художнім символом об'єднання народів.

«Я вдячний Світлані Алекс, яка запрошує мене на такі виставки від початку моєї діяльності як дипломата в Україні. Захоплююся художниками – людьми божественними, які мають свою неповторну фантазію.

Тут відразу відчуваєш натхнення, це дає релакс, – забуваєш про важкі дні. Споглядання пейзажів, де змальовані природа, храм, місце народження, сприяє

Петро Зикунів біля своєї картини «У центрі. Земля»

гарному настрою і є поштовхом для роботи.

Художня творчість, культура – міст між людьми різних країн світу. Майстер пензля завжди відображає певною мірою свою країну і ситуацію в ній, і в цьому контексті хочу побажати Україні, звичайно, стабільності, цілісності, процвітання і, найголовніше, миру, який потрібен нам усім.

Мою увагу на виставці привернуло пологно із зображенням храму, який будувався у XVII столітті. Маляр відобразив старі часи, але так майстерно, що немов згадуєш минуле. А друга картина – про місто Житомир, в якому часто буваю і люблю його».

Постійний друг вітальні С. Ковтун передав присутнім щирі ві-

танья від народного художника України В. Ковтуна.

Вернісаж представляли: заслужений художник України, лауреат премії «Київ» П. Зикунів («Бахчисарай», «Житомир», «Балаклава», «Земля»), В. Колесніков («Чисте серце Парижа», «Вогні Парижа», «Біля Чорного моря»), Н. Мудрук – молода скульпторка, що одна з перших друкувалася в альманасі в рубриці «Мистецтво». На вернісажі була представлена її робота «Сонце» з бронзи.

В експозиції також художні твори заслуженого художника України С. Довганя – «Вулиця в Острозі», О. Петрухіна – «Південна бухта», «Яхт-клуб у Севастополі» та інші.

Фото Віктора ПОПОВА

ЗУСТРІЧАЙМО ОНОВЛЕНУ «МОЛОДІСТЬ»!

Посол Італії Давіде Ла Чечілія та Владислав Лясівський

У конференц-залі готель Aloft Kiev відбулася прес-конференція 47-го КМКФ «Молодість», який відбудеться із 27 травня по 3 червня. Оголошено програму та спеціальні події фестивалю.

Урочиста церемонія відкриття відбудеться на Поштовій площі 27 травня. Урочиста церемонія розпочнеться о 19.00, а о 20:00 буде показано фільм-відкриття 47-го кінофестивалю «Обличчя/Рило» Малгожати Шумовської.

Саме там проходять і кінопокази протягом усього тижня.

Голова Наглядової ради кінофестивалю «Молодість» Владислав Лясівський наголосив, що в цьому році фестиваль проходить за підтримки Державного агентства України з питань кіно, Міністерства інформаційної політики України та Київської міської державної адміністрації.

Програму нового італійського кіно Focus Italia представив Над-

звичайний та Повноважний посол Італії в Україні Давіде Ла Чечілія:

«Я радий представити нашу італійську кінодобрку в Києві та Україні в рамках 47-го КМКФ «Молодість» і програми FOCUS ITALIA. Цей «маленький» італійський кінофестиваль в Україні цього року пов'язаний із найбільш значущою подією італійського кіно, представленою нашим міністерством. Міністерство закордонних справ Італії (MAECI) розпочало 3 травня програму «Fare Cinema» у приміщенні відомої кіностудії Cinecittà Studios. Італія має велику традицію якісного кіно, і її сучасна кінопродукція заслуговує на підтримку як невіддільна частина утвердження «бренду Італія» у всьому світі. Італійська кіноіндустрія також має позитивний прямиий і непрямий вплив на економіку і туризм, а також покращує імідж Італії за кордоном».

Світлана СОКОЛОВА,
Оксана ЧЕПЕЛИК
Фото надані прес-службою
кінофестивалю

У музеї-садибі родини Антоничів, що в селі Борятин на Львівщині, відкрилася виставка скульптурних робіт Любомира Яремчука «Казка борятинського лісу».

Надія ПАСТЕРНАК

Село Борятин Мостиського району на прикордонні з Польщею завжди приваблює своєю особливою «антоничівською аурую». Коли б сюди не завітав – завжди відкриваєш для себе щось нове, незвідане, знаходиш натхнення і спокій для душі. Таким поштовхом до натхнення є простий, здавалося б, сільський музей – музей-садиба родини Антоничів. Але, на відміну від багатьох інших сільських музеїв, тут вирує активне культурне життя. Є тут уже свої традиції – весняні

Любомир ЯРЕМЧУК

У СИНЕРГІЇ З АНТОНИЧЕМ

«зустрічі з Антоничем». У цьому музеї «щось відбувається», коли пробуджується природа, коли манить до себе борятинський ліс, коли біля криниці на старій племані зацвітає калина...

Цього разу тут відкрилася виставка відомого львівського та українського скульптора Любомира Яремчука «Казка борятинського лісу». Представлені роботи «Омига сонцем», «Політ уві сні», «Весняний етюд», «Казка борятинського лісу» та інші справді перегукуються з поезією Богдана-Ігоря Антонича – своєю філософською спрямованістю, ліричністю, витонченістю, вільним польотом думки. А ще – закоханістю у борятинський ліс, який для обох митців був джерелом натхнен-

ня. Батько поета душпастирював у Борятині, коли той уже був студентом Львівського університету і приїжджав у село на вакації, спілкувався з місцевою молоддю, милувався навколишньою природою, яка надихала його на поезію. Скульптор Любомир Яремчук народився і провів дитинство в сусідній Судовій Вишні, а ці два населені пункти розділяв борятинський ліс. Він знає чимало легенд і про цей ліс, і про Святий дуб, який ріс у ньому, теж милувався його природою і маленькими водоспадами в лісових потоках, які, як виявилось, мали вирішальний вплив на його подальший життєвий вибір. Скульптор зізнався, що ще маленьким хлопчиком любив спостерігати, як

вода, що спадає з висоти, змінює форми невеликих шматків глини і творить чудернацькі скульптури... Нині Любомир Яремчук є автором багатьох пам'яників, скульптурних композицій, меморіальних дощок чималій плеяді видатних українців, а на виставці у Борятині представлені невеликі камерні скульптури останніх років і фотографії робіт Любомира Яремчука, що вже посіли своє достойне місце в різних кутках України та за її межами.

Як зазначила на відкритті виставки кандидат мистецтвознавства Інна Прокопчук, «уже ці роботи Любомира Яремчука є безцінним внеском у скарбницю сучасного українського мистецтва. Його пластика – то вільні перетини форм, смислів... Майстер віртуозно передає гнучкість дівочого стану, і це все в нього персоніфікується із красою пробудження природи, з таємницею самої землі, матері нашої... Творчий доробок Любомира Яремчука просто вражає. Останні роки творчості скульптора презентовані камерними роботами».

На відкриття виставки до музею-садиби родини Антоничів, який є філіалом Львівського музею історії релігії, прибули гості зі Львова та із сусідньої Польщі. Теплі слова про творчість Любомира Яремчука говорили голова фундації лемківських досліджень Наталка Криничанка, завідувач

кафедри дизайну Львівського національного лісотехнічного університету України Володимир Прусак, актриса Наталія Лісова, декан історичного факультету ЛНУ ім. І.Франка Роман Шуст, який закинув думку, що вже час мати у Борятині пам'ятник Богдану-Ігорю Антоничу роботи Любомира Яремчука. Присутні сприйняли це з гумором, але й водночас замислились, особливо – голова місцевої об'єднаної територіальної громади...

Заслуженого художника України, скульптора Любомира Яремчука називали «Омаром Хаямою у камені», «українським Роденом» і ще багатьма іншими метафорами та епітетами. Йі не даремно, адже у його творчому доробку –

доктор українського часопису Підляштя «Над Бугом і Нарвою» Юрій Гаврилук – дослідник українських етнічних територій, які після Другої світової війни опинилися в межах сьогоденної Польщі. У цих краях народилися люди, які увійшли до всеукраїнського пантеону видатних особистостей: Михайло Вербицький, Михайло Грушевський, Богдан Ігор-Антонич та ще багато інших. Гість презентував цікаві матеріали про родину поета і ті місця, де він прийшов у світ. Батько Богдана-Ігоря Антонича душпастирював у кількох селах тодішньої Перемиської єпархії, і в деяких

му та Ярославу Мудрому в історико-скульптурному комплексі «Слов'янський сад» у Володимирі-Волинському, пам'ятника Іванові Франку та художньо-меморіальних таблиць Лесі Українці, І.Горбачевському, А.Гнагишину у Відні, пам'ятників Степанові Бандері у Дрогобичі, гетьману Петрові Сагайдачному в Кульчицях на Львівщині, Іванові Франку в Івано-Франківську, Михайлові Грушевському у Львові, Тарасові Шевченку в Коломиї, Бережанах, Верховині та в інших містах, Володимиріві Івасюку в Кіцмані. Багато композицій скульптора зберігаються в музеях, картинних галереях та у приватних збірках. Скульптурні портрети Михайла Грушевського та Івана Франка розміщені в залі офіційних прийомів Посольства України у Відні.

Любомир Яремчук – лауреат обласної премії в галузі літератури та мистецтва (1983 та 2017 роки), заслужений художник України.

...На відкриття виставки до Борятини завітав із Польщі історик, письменник, головний ре-

донині збереглися старі церкви, які є безцінними пам'ятками для нинішніх українців, бо там – дух родини Антоничів, дух самого поета. Представлені матеріали стануть основою нового туристичного маршруту «Стежками Богдана-Ігоря Антонича».

Виставка робіт Любомира Яремчука експонуватиметься в музеї-садибі родини Антоничів у Борятині до 20 червня.

Фото Йосипа МАРУХНЯКА

«ZELYONKA»: НАЙЯСКРАВІШІ ПРЕМ'ЄРИ СУЧАСНИХ ТАНЦТЕАТРІВ

У Києві відбувся уже восьмий щорічний фестиваль сучасних танцтеатрів «Zelyonka». Уперше за час свого існування він відбувався на чотирьох майданчиках: НЦТМ ім. Курбаса, ЦСМ «Дах», МКЦ ім. Івана Козловського і «Мала Опера» (мала і велика сцени). У фестивалі взяли участь танцювальні театри з України, Естонії, Польщі, Австрії та Бельгії.

Анна ЛЮДНОВА

Сучасний танець в Україні, хоч і активно розвивається, проте не має фінансової підтримки з боку держави. «Zelyonka fest» існує завдяки приватним коштам і підтримці європейських культурних організацій, він є чи не єдиною масштабною подією у світі українського сучасного танцю. Він показує, як розвивається танцтеатр на території України, і водночас надає можливість

і кохання, заміна мови, свобода і сила духу, філософія, психологія і психотерапія. І, зрештою, це спроба пізнати себе, розвивати думки в рухах, тобто танцювати усвідомлено.

Щороку програма фестивалю розширює свої горизонти. Цього разу, крім уже традиційних виступів молодих хореографів, що пройшли відбір для участі в проєкті «Artil», пластичних вистав з країн Європи, найкращих українських спектаклів та презентації проєкту кінотанцю, відбулися численні воркшопи для танцівників, для яких цьогоріч запросили гостей із США. У танцювальній спільноті завжди існувала потреба дійти консенсусу з багатьох питань. Зокрема в Україні навіть сам термін «сучасний танець» часто плутають із поняттям «модерний балет». Тому вперше за історію фестивалю відбулися панельні дискусії для хореографів і представників інших видів мистецтва, зокрема поетів-перформерів, музикантів, художників. Адже сьогодні актуальними є міждисциплінарні практики, і та-

Вистава «Повідомлення»

міжкультурної комунікації українського та європейського танцтеатрів. Окрім того, «Zelyonka» вже другий рік поспіль відкриває молоді таланти з різних регіонів країни завдяки проєкту «Artil», які під керівництвом досвідчених хореографів Антона Овчиннікова, Христини Шишкарьової та Ольги Кебас мають можливість створити власні вистави.

Йдеться про сучасний танець, що сягає перформансу, має спільні риси з драматичним мистецтвом і нічого спільного з танцем як розважальним жанром, який знаходимо в телешоу. Саме на фестивалі «Zelyonka» глядачі мали можливість побачити сучасний танець в усьому багатстві його проявів. Це суміш різних хореографічних напрямів, технік роботи з тілом. Це і стиль життя, і внутрішній стан людини, любов

нець не став винятком. На форумі дискутували щодо того, яким є український сучасний танець, на відміну від європейського, щодо індивідуальних і колективних стратегій існування та взаємодії з іншими видами мистецтва.

Цьогоріч на фестивалі відбулася низка прем'єр, що стало ще однією його особливістю: від робіт молодих хореографів під кураторством досвідчених, до спектаклів уже відомих. Сцена побачила три роботи з різних міст України: Одеси, Львова та Кам'янця-Подільського від проєкту «Artil». Це перформанси «ЗАбортом», «Людина-портрет» та «Навіщо дітям дорослі».

«ЗАбортом» – вистава, сповнена глибокого символізму, психологізму та метафоричності в рухах і декораціях, що оточують танцюристів. Хореограф Тетяна

Вистава «Пісок. Повернення»

Знамеровська (куратор Христина Шишкарьова) порушує жіночу тему насильства та вагітності. Це відображення боротьби із самим собою: власними переживаннями травми після насильства та потенційних радощів материнства. Біль від пережитого тягнеться за героїнею, ніби шлейф, але водночас для неї лишається відкритим питання: чи дати можливість з'явитися на світ новому життю. Скільки жінок щорічно опиняється в такій ситуації? Вистава, окрім пластики та музики, залучає відео-супровід, у якому насильник розповідає про те, чому він так вчинив. А глядачеві уже лишається вирішувати: погоджуватися з його думками чи ні. На чий бік стати: кривдника чи скривдженої? Аргументами чоловіка слугують фрази про те, що дівчина була надто відверто вдягнена, її червона коротка сукня була спокусливою і ніби вона сама ж «цього хотіла». Як наслідок, у дівчини з'являється багато запитань до самої себе та оточення. Ця драма передається в рухах з доміантою – фізичним театром. Драма інтелектуальна. Глядач змушений і співпереживати, і розмірковувати разом з танцівницею. Дитина з'являється на світ з обличчям кривдника. І як правильно вчинити у такій ситуації, вистава відповіді не надає. А лишає три крапки для роздумів над цією гостро-соціальною темою.

«Людина-портрет» – вистава Валерії Павлішиної (куратор Ольга Кебас), що поєднала в собі contemporary dance та різні техніки роботи з тілом. В елементах фізичного театру, повторюваних діях та рухах, подекуди у використанні ритуального ритму дві танцівниці намагаються зобразити одвічну внутрішню боротьбу. Що таке Розум та Емоція? Як знайти гармонію між розсудливістю та емоційними переживаннями? Це можливо? Одна з танцівниць

представляє світ Емоції зі своїм темпераментним сприйняттям оточення, інша – виважений, розсудливий світ Розуму. Цікавим рішенням тут стало використання свічки, що палає, яка обігрується в дуєті артистками. Вистава демонструє розмаїття рухів: вертикальний контемп, партер (на підлозі) і, зрештою, в парі. Спектакль став одним з небагатьох представлених на фестивалі, що були без словесного супроводу. Але водночас – наповненим «чистим» абстрактним танцем, який не потребує чіткого дешифрування, а спонукає до емпатії та релаксу під час перегляду.

«Навіщо дітям дорослі» – перформанс Дениса Гаврилюка (куратор Антон Овчинніков), який порушує завжди актуальне питання свободи. У стосунках між батьками й дітьми часто виникає опозиція: свобода/обмеження. Засади й принципи виховання, догми у спілкуванні та все те, що диктує

суспільство, так чи інакше впливає на становлення дитини. Тато хоче, як краще? Тому інколи це закінчується нав'язуванням своїх думок? Тим паче, якщо йдеться про стосунки між батьком та дівчиною-підлітком. Як дійти згоди та порозуміння, щоб залишити особистості дитини можливість розвиватися, відчуваючи свободу й маючи повноцінне право вибору. Але водночас задовольнити бажання батька допомогати та опікати дитину. Тут продемонстрований неабиякий артистизм виконавців у пластиці. Вистава стає ще одним доказом того, що фестиваль «Zelyonka» охопив тематику та проблематику людей різних соціальних верств та вікових категорій.

Однією з найочікуваніших прем'єр фестивалю стала вистава «Пісок. Повернення» (режисер Антон Овчинніков, автор проєкту Оксана Розумна). Адже проєкт реалізували завдяки підтримці доброчинців Спільнокошту. Перший показ інтердисциплінарного перформансу відбувся ще у червні 2017-го. Тоді було використано тексти сучасних українських поетів (Тараса Малковича, Дмитра Лазуткіна, Олеси Мамчич, Галини Ткачук) та африканських з антології «Каїсе-дра росте, де хоче». Сьогодні ж сюди залучено також матеріальний фактаж: свідчення українських внутрішніх переселенців, які родом з Донецької та Луганської областей та мешкають у Запоріжжі, Маріуполі, Луцьку.

Перформанс поєднав пластичну частину від учасників компанії «Black O! Range Dance Production» (Київ), спів українського етно-театру «Дивина» та музичний супровід афро-драматів з гурту «AfriKAN» (Україна – Західна Гвінея). ▶

Вистава «Салон»

► А об'єднали цей мікс мистецтва та літератури тема вимушених переселенців, війни і концепт часу. Тут пісок став своєрідною метафорою дороги, переміщення у часопросторі для людей з України та Африки, які втратили свій дім. А українська та африканська поезія стала засобом створення картини світу у виставі.

Перше, що постає перед очима глядача – сцена, вкрита структуровано викладеними білими аркушами А-4. З них артисти читають вірші. Спочатку з'являється танцівниця з квіткою у вазоні. Пізніше з вазонами постають і учасниці гурту «Дивина». А квіти стають одним із символів переселенців. Адже у документально засвідчених розповідях людей про переїзд із зони АТО (аудіозвучання вистави) часто згадуються квіти. Тобто, частинка їхньої праці, частинка затишку домівок, які довелося залишити. Також перед глядачем одразу постає праворуч від сцени декорація: три високі палиці, що утворюють трикутник як втілення Всесвіту і всеохопності, до яких підвішено мішок з піском. Пісок спливає, він плинний, як час. Ця частина декорації постійно обігрується і стає центром картини світу, що відтворюється на сцені. Так, одна з виконавиць зазначає, що спогади є піщинками, а пісок є всепроникною і неминучою субстанцією, він навіть заповнює легені...

Тобто перед глядачем – наскрізні відголоски космогонічних мотивів. Це помітно і в рухах танцівниць на взаємодію з простором, елементах contemporary dance. І в реквізиті – аркуші літають, вже більш нагадуючи хаос. Під час вистави вони ще зникатимуть із поля зору глядача і знову привертатимуть до себе увагу. Доки не стануть, як на початку перформансу, структуровано викладеними на підлозі, творячи власну картину світу зі своїми текстами, ніби окремий образ. Так ідеється про творення Всесвіту з хаосу та постійний рух, плин часу.

Африканська частина цієї історії представлена рівноцінно з українською. Навряд чи глядач може покаржитися на те, що щось із цієї картини світу, створеної на сцені, більш оприятлено. Один з артистів – афроамериканець – розповідає свою історію і в русі, і у співі. Мова йде про Нігерію, про думки, що побутують: там вбивають, війна, проституція, наркоманія тощо. Оригінальним рішенням тут став також поділ світу на сцені на Захід та Схід. З одного боку – аркуші на підлозі з текстами, які артист зачитує українською мовою, з іншого – російською. Але ключовою лишається одна-єдина теза: «У мене свого дома еще нет» або «Як я можу назвати це місце домішкою?» Так, окрім соціальних тем, постають також філософські мотиви прийняття ситуації, вміння прощати і рухатися вперед.

Вистава «Пісок»

Пластичний складник у вигляді контемпорарі соло, синхронних комбінацій, дуетів, тріо звучить архіпотужно, що підкреслюється афро-ритмами та силою української народної пісні. І не можуть лишити байдужим.

Тема України також прозвучала у прем'єрі вистави «S.A.L.O. (Перед використанням читати інструкцію)» від команди «Black O! Range Dance Production». Це мультидисциплінарний перформанс, у якому поєдналися слово, музика, спів, рух та елементи драматичного мистецтва. Вистава стала спробою порушити питання про самоідентифікацію сучасного українця. Про те, чи можливо спочатку повністю «розібрати» реалії, а потім зібрати знову, зробивши себе частиною нової конструкції.

Починається робота з пісні в іронічному виконанні Антона Овчіннікова не без прихованих змістів «Englishman In New York» Стінга. Ідеється про те, що й у своїй країні можна почувати себе чужим. Так, окрім хореографії (і соло, і синхронних партій), вистава вмістила в собі два найяскравіших елементи. По-перше, залучено презентацію доповіді від Антона Овчіннікова «Сало проти танцю». Якщо глядач перед прем'єрою ще міг подумати, як артисти намагатимуться обіграти саму назву в перформансі, але про те, що тут сало і танець доволі аргументовано порівнюватимуть, він однозначно і гадки не мав. Антон розрізає сало на столику, куштує та розповідає: існує безліч обробок сала, його можна їсти як окрему страву та додавати до іншої; сучасний танець також є універсальним, його можна викладати, давати майстер-класи, створювати клубні номери, брати участь у телешоу тощо. Сало цілком задовольняє харчові потреби українця, а танець – це теж задоволення, розрядка, емоції. Тут питання в тім, чи є сало сучасним? І хореограф дає на це відповідь: його скоріше можна порівняти з класичним танцем, а не сучасним.

По-друге, тут залучено безліч перформативних елементів. Зокрема, в деяких частинах виста-

ються в різні ролі; як митці, що намагаються сформулювати кінцевий меседж до глядача). Отже, згадується і сам глядач, і те, яким може бути зворотній зв'язок, й «зворотній» бік перформансу.

Тут навіть худі Аліни тяжіє до окремого образу. Під час вистави, відповідно до драматургії, змінюються написи на кофтинці: «Обычный костюм», «Красивый костюм», «Особенный костюм».

Вистава актуалізує питання, близькі і широкому колу глядачів, і професіоналам танцю й театру. Скажімо, питання про те, хто така «людина танцююча» і чому «людям не цікаво дивитися на чужі танці, їм цікаво самим танцювати». Зрештою, проблема присутності. І у житті, й на сцені. Хто ж така людина, що танцює? «Це вид, який вимірає, який звук платити за можливість потанцювати», – знають відповідь перформери. Слава та Аліна Бучек використовують безліч перформативних елементів. Родзинкою вистави стало залучення елементів інтерв'ю, сучасних технологій (смартфон, підвішений у центрі сцени, завдяки якому виконавці самі ж перемикають треки, відповідно частини вистави з'єднує фраза «повідомлення надіслане»), своєрідний челендж. Посеред вистави Слава та Аліна просять глядача написати повідомлення людині, з якою припинено спілкування. Це має бути повідомлення з одного слова: стій, біжи, спи, люблю. І як виправдання завжди можна потім написати, що це «акт мистецтва» і «вбач, змусили у театрі». Так перформанс наповнюють гумор, іронія, сарказм, фарс і елементи театру абсурду.

Питання спекуляцій, заявлене у назві, також постає під час усього перформансу. Наприклад, Аліна каже, що хотіла б танцювати повільний танець з усім світом чи хоча б із залом, і пропонує спекуляцію: кожен танцює насправді свій повільний танець, тільки хтось є його автором, він може танцювати, сидіти, вийти тощо. Також артисти іронізують: інколи театр – єдине місце, де можна посправжньому виспатися. І про-

пують глядачеві посеред перформансу поспати, навіть світло вимикається.

Водночас, митці порушують питання дружби, кохання, присутності. «Хочу вміти бути присутнім тут і зараз, але це складно, тому, що більшість наших думок – у минулому або у майбутньому» – зазначає Слава.

І остання прем'єра цьогорічної «Zelyonku» – соло Вікторії Донець «/7/ра/з/отмерь/1/разр/еж». Це перформанс-лабораторія, створений протягом 2-х тижнів. Уже із назви стає зрозумілим, що вистава обіцяє бути спокійною. Тут переплелися різні теми й тексти. Зокрема, звучить у фонограмі Бродський, а із вуст танцівниці – цитування Жан-Люка Нансі, власна казка за мотивами «Рапунцель» тощо. Танцівниця переносить глядачів до квартири, у якій перед нею постає низка питань. Що таке самотність, чи люди творчі приречені бути самотніми? Що таке дух – лише форма? Душа і тіло? У чому сенс?

Ці питання втілилися на сцені завдяки фізичному театру, буденним діям людини, яка перебуває сам-на-сам із собою, телевізором, який транслює новини, футболні матчі (звучить фонограма) і стикається з внутрішніми проблемами. Поступово це дослідження власних станів і простору квартири переходить у пізнання себе через рухи contemporary dance. Чим закінчиться ця історія? Постає питання у глядача і витримується інтрига.

Казка про принца і принцесу, які врешті співали разом, про гнома і ще дещо поступово переростає в небилицю. «Жил-был куст и не мог соглашаться. А вы?», – промовляє танцівниця. Так періодично використовуються перформативні стандарти: вихід танцівниці з глядацької зали, відсилки на глядача. Поступово казка проростає реальнішими сенсами: був собі принц, Анна, Марія, Осип. І потім паралельно звучать у русі слова: «Смисл є тіло, тіло є смисл». Перформанс стає прикладом злагодженої драматургії, роботи тіла в русі з текстом. Але драматургія перформансу лишається відкритою до конотацій. І якщо запитати глядача: про що ця робота, чітку відповідь навряд чи почувеш. Тут доречно зазначає співавторка Катя Чадіна: «знаходьте своє у ній».

Цьогорічний фестиваль танцетрів відбувся під лозунгом «Шукай та відкривай нове». Хореографи мали змогу подискутувати під час форуму, танцівники – попрактикуватися на майстер-класах від провідних європейських та американських митців, а глядачі – пізнати багатство сучасного танцю таким, яке воно є. І лишається, звісно, тільки чекати на дев'яту «Zelyonku» та стежити за подіями від «Black O! Range Dance Production» протягом року.

Соло Вікторії Донець

Фото Олександра ДОЛОВОВА

День книги і авторського права упродовж останніх п'яти років став знаковим, яскравим і очікуваним святом у науковій бібліотеці Київського національного університету культури і мистецтв. До нього готуються заздалегідь, програма святкування передбачає різноманітні формати заходів, гості запрошуються з різних регіонів України.

Олена СКАЧЕНКО

2018 рік не став винятком і при- нис ідею відзначення свята у фор- маті щорічного The Great Library Week – Великого бібліотечного тижня. Великого за тривалістю, наповненого вагомими подіями та цікавими зустрічами.

Розпочався тиждень із презен- тації Літературного клубу #га- лаСлово. Гостем першого заходу стала майстер українського фен- тезі, володар третьої премії «Ко- ронація слова-2010», нині учас- ник журі конкурсу Дара Корній. Студенти кафедри інформацій- них технологій та кафедри PR і журналістики КНУКіМ мали на- году дізнатися відповіді на запи- тання про:

- значення книжкових фестива- лів у розвитку сучасного літера- турного процесу;
- сузір'я молодих авторів, які яскраво працюють у жанрі укра- їнського фентезі;
- проблеми дотримання автор- ського права;
- правила роботи над книгою;
- специфічні ознаки авторсько- го стилю, притаманні кожному авторові тощо.

Також наукова бібліотека КНУ- КіМ, за участю Кафедри інфор- маційних технологій, Української бібліотечної асоціації, під па- тронатом Міністерства культури України організувала і прове- ла науковий семінар «Бібліотека. Книга. Наука».

У семінарі взяли участь понад 100 науковців із Києва, Льво- ва, Дніпра, Полтави, Миколаєва, Сум, Кривого Рогу, Олександрії, які представляли:

- національні бібліотеки і дер- жавні установи: Національ- ну бібліотеку України імені В.І.Вернадського, Національну бібліотеку України імені Яросла- ва Мудрого, Національну наукову

THE GREAT LIBRARY WEEK У КНУКІМ

медичну бібліотеку України, Дер- жавну наукову установу «Книж- кова палата України ім. Івана Фе- дорова», Державну бібліотеку України для юнацтва;

- 18 бібліотек закладів вищої освіти України;
- науково-дослідні інститути: Інститут політичних і етнонаці- ональних досліджень ім. І.Ф.Кура- са НАН України;
- громадські організації: Укра- їнську бібліотечну асоціацію, Українську асоціацію видавців та книгорозповсюджувачів, Укра- їнську асоціацію працівників бібліотек для дітей;
- видавництва.

У доповідях, проголошених під час семінару, обговорювалися актуальні та складні проблеми бібліотечної освіти і науки, пер- спективи розвитку наукових ін- ститутів вищих навчальних за- кладів, історичні віхи та сучасні реалії впровадження УДК у ро- боту бібліотек, інформаційні ре- сурси національних бібліотек, стан і тенденції створення укра- їнського бібліографічного репе- ртуару, місце і роль книги у ди- наміці суспільно-політичних процесів в Україні, діяльність бі- біліотек за умов децентралізації та дослідження історії становлення бібліотек для дітей, а також пер- спективи реалізації видавничих проєктів для потреб освіти.

Домінантою семінару та знако- вою подією у книгознавчому, бі- біліотекознавчому середовищі України стала презентація анто-

ство в кінці ХХ–на початку ХХІ століття.

Окрім того, відбулися ще два за- ходи: творча лабораторія молодого науковця (магістрів, аспіран- тів, студентів) та круглий стіл для працівників бібліотек закладів вищої освіти.

Презентація щойно опубліко- ваного видання кандидата істо- ричних наук, професора кафедри інформаційних технологій Олени Каракоз відбулася у рубриці «FreshBook». Навчальний посіб- ник «Історія книги» розкриває основні етапи еволюційного розвитку вітчизняної і світової книги з давніх часів до початку ХІХ століття.

П'ятниця, за програмою Ве- ликою бібліотечного тижня, – Design day. У читальній залі студенти і викладачі кафедри гра-

фічного дизайну презентували плакатний проєкт «Народжені Карпатами ІІІ», створений у рам- ках Міжнародного фестивалю мистецтв «Карпатський простір». Автор концепції плакатного про- єкту – Андрій Будник, кандидат мистецтвознавства, викладач ка- федри.

Упродовж тижня у виставко- вій залі бібліотеки експонували- ся книжкові виставки: «Видання бібліотеки КНУКіМ та «Рідкісні видання». У Art-галереї демон- струвалася виставка «Виштий Кобзар» Івана Рябчука.

Ось таким насиченим та яскравим був The Great Library Week – 2018 у науковій бібліотеці КНУКіМ. Насичений науковими заходами, виставками та презен- таціями; яскравий спогадами, зу- стрічами і новими знайомствами.

УРОК АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У Лебединському районному краєзнавчому музеї відбувся відкритий урок з англійської мови, присвячений творчості українського поета-роман- тика першої половини ХІХ ст. Михайла Петренка, для учнів 11 класу Лебединської загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів № 1, який провела вчитель англійської мови вищої категорії, старший учитель, Наталія Логвиненко.

Одинадцятикласниці Анастасія Ниркова та Ана- стасія Таранченко дослідили життєвий шлях поета, який пов'язаний з Лебедином, і презентували робо- ти англійською мовою. Зоя Бруньова виконала вірш «Дивлюся на небо» англійською мовою. Учні дізна- лися, що нещодавно до громадської ініціативи щодо відзначення 200-річчя поета-романтика Михайла Петренка долучилася Міжнародна літературно-мис- тетська академія України, і було здійснено переклад вірша «Дивлюся на небо» англійською мовою. Його автор – американська й українська поетеса, перекла- дач Люба Гавур, яка народилася 1957 року в Клівлен- ді (Огайо, США), жила і працювала в Торонто, Нью-Йорку, Празі, Києві. Нині мешкає у Кенті (Огайо). Пише поезії англійською та українською мовами.

Учні презентували результати дослідження життє- вого шляху відомого земляка саме з 1849 року, коли розпочинається Лебединський період життя Ми- хайла Петренка, адже в Лебединському земському суді Михайло служив до кінця 1862 року. По Високо- му маніфесту, що відбувся 26 серпня 1856, Петренко був нагороджений пам'ятною медаллю другого сту- пня «В пам'ять війни 1853–1856 гг.» темної бронзи на Володимирській стрічці, але участі у Кримській війні 1853–1856 років не брав. Помер колезький асесор, повітовий стряпчий Михайло Миколайович Петренко 25 грудня 1862 у віці 45 років від лихо-

манки в місті Лебедині Харківської губернії. Вперше згадка про поета Михайла Петренка з'явилася 1841 року в поетичному альманасі «Сніп». У 1843 вий- шов український літературний збірник «Молодик», який видавав І.Бецький, де були надруковані два вірші М.Петренка: «Вечирь», а останнє прижиттє- ве видання віршів М.Петренка відбулося в «Южном русском сборнике» (1848), де вони були об'єднані в цикл «Думи та співи»: «Думи мої, думи мої...», «Небо» (Дивлюся на небо, та й думку гадаю...)

Діти отримали подарунки від працівників музею та залишили запис у книзі відгуків, але, найголо- вніше – вдосконалили навички говоріння англій- ською мовою та дізналися більше про славетного земляка, поета-романтика Михайла Петренка.

Валентина ЗНАМЕНЩИКОВА,
провідний науковий співробітник
Лебединського районного краєзнавчого музею
Фото Наталії ЛОГВИНЕНКО

Продовження. Початок у №№ 17–19

Дмитро ЧОБИТ

РАДЯНСЬКІ ПАРТИЗАНИ
ТА ГУТА ПЕНЯЦЬКА

Пляцувка НКВД

Вперше радянські партизани із Сходу України з'явилися на Брідщині восени 1943 року – то були ковпаківці, які окремими загонами поверталися з Карпат, де вони зазнали поразки і понесли важкі втрати.

Як видно зі щоденника бойових дій, партизанський загін під командуванням самого Сидора Артемовича Ковпака залишив Білі Ослави в Карпатах 6 серпня 1943 року, а 6 вересня він вже був у Колтові біля Золочева, де в урочищі Хмелівка його загін відпочивав. 7 серпня 1943 року загін С. Ковпака ночував у лісі біля села Голубиця (5 км на північний схід від села Гута Пеняцька). З 8 на 9 вересня партизани вже були у Боратині. По дорозі окремі відділи побували у Волохах (тепер Підгірці) і Суховолі. Далі маршрут загону проліг на Бучину, де партизани 10 вересня заночували в лісі, а 11 вересня через Лідихів вони пішли на Сапанів і Борочок та 30 вересня 1943 року досягнули кінцевого пункту Біловежі на Вінниччині. На всьому маршруті партизани не вели ані боїв, ані жодних диверсій, аби не привертати до себе уваги (Від Путивля до Карпат: очима учасників, мовою документів / Упор. А. В. Кентій. – К., 2005. – С. 272–273).

11 вересня 1943 року біля села Лукавець Бродівського району ночували партизани-ковпаківці із загону Петра Вершигори, які теж поверталися з Карпат. 12 вересня вони відпочивали в Орихівчику (Там само. – С. 275).

Третій загін ковпаківців під керівництвом Базими теж проходив через Брідщину. 5 вересня 1943 року він дійшов до Тростянка малого, 6 вересня – до Пеняків, 7 вересня – Стиборівки, 8 вересня – Підкаменя. У ніч з 8 на 9 вересня загін перейшов між генерал-губернаторства з рейхс-комісаріатом «Україна», очевидно, біля села Попівці і 9 вересня він уже був у селі Левковця, а 10-го – у Звинячі (Там само. – С. 276).

Усі три загоны проходили поблизу Гуті Пеняцької і ночували в її околицях. Про те, чи мали вони якісь контакти з місцевою самообороною, невідомо. Але відомо інше. Четвертий загін ковпаківців під керівництвом Войцеховича, повертаючися з Карпат, прямував до Гуті Пеняцької. Цей загін на два дні затримався у Верхобужі, бо у навколишніх селах Пеняках, Підгірцях та Гуті Пеняцькій були німці (Войцехович В. О. Сто днів зв'язи. – К., 1982. – С. 306–307).

Партизани-ковпаківці йшли маршрутом через Галичину під виглядом загонів УПА – це видно зі спогадів В. О. Войцеховича. Міс-

ТРАГЕДІЯ ГУТИ ПЕНЯЦЬКОЇ

ПРИЧИНИ, ПЕРЕБІГ, НАСЛІДКИ

План села Гута Пеняцька

цеві бандерівці надали їм прихисток біля села Черниця, а потім допомогли партизанам перейти галицький кордон. Кордон перейшли спокійно, без єдиного пострілу... День простояли біля села Лідихів... Увечері під позивні «Слава Україні» – «Героям слава» мобілізували підводи. За ніч пройшли п'ятдесят кілометрів і зачепилися за Кременецькі ліси (Там само. – С. 307).

Ось так пересувалися галицькими землями ковпаківці. Як і інші радянські партизани, вони, під виглядом бійців УПА, грабували місцевих селян, але найстрашніше інше – вбивали своїх провідників з числа місцевих жителів для того, аби замести за собою сліди і нашкодити «націоналістам».

Але найпершим радянським партизанським загonom, основною базою якого стала Гута Пеняцька, було воєнне підпільне формування, створене та очолене військовим лікарем, комуністом П. К. Кундіусом, який у 1941 році втік із табору радянських військовополонених у селі Сасів Золочівського району. Разом з кількома втікачами він організував підпільну групу, яка надела відповідні контакти у Золочеві, Олеську, Підгірцях та Гуті Пеняцькій. З весни 1942 року Гута Пеняцька стала головною базою радянських партизанів П. К. Кундіуса, група якого перетворилася на великий загін. У серпні 1943 року у складі загону П. К. Кундіуса було 96 осіб (Львівщина у Великій Вітчизняній війні (1941–1945 рр.). Зб. док. і мат. – Львів, 1968. – С. 188). У 1944 році загін П. К. Кундіуса чисельністю зріс до 600 партизанів і складався з 3-х рот, на чолі яких стояли К. Войцеховський, І. Жуківський, М. Генса, М. Хорват та Ю. Крупа» (Сливка Ю. Ю. Золочів // Історія міст

го загону радянських партизанів безумовно має бути і якась частка, що припадала на командира першої роти Казимира Войцеховського з Гуті Пеняцької.

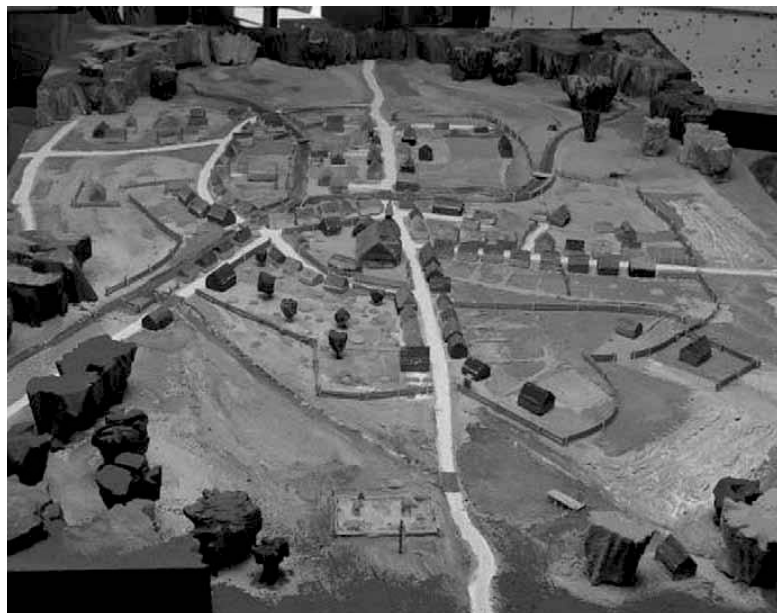
У польських джерелах та історичних дослідженнях неодноразово стверджувалося, що Казимир Войцеховський був командиром самооборони села Гута Пеняцька та водночас керівником місцевої АК і як один з очільників польського підпілля підпорядковувався окружній структурі Армії Крайової у Золочеві.

Про співпрацю К. Войцеховського та його батька з енкаведистами-терористами ми вже доволі докладно написали вище, а тепер розповімо і про участь польської самооборони Гуті Пеняцької у 9-му батальйоні імені В. Чкалова радянського партизанського з'єднання імені М. Щорса.

9-й батальйон імені В. Чкалова
та Гута Пеняцька

У вітчизняних та польських історичних дослідженнях, що стосуються Гуті Пеняцької, інколи і цілком мимохідь згадується 9-й батальйон імені В. Чкалова, що деякий час перебував у цьому селі. Оpubліковані відомості про його діяльність дуже скупи, але вони значно прояснюються у світлі документів Українського штабу партизанського руху (УШПР).

9-й батальйон імені В. Чкалова входив до складу житомирського партизанського з'єднання (його часто називали і дивізією) імені М. Щорса під командуванням генерал-майора С. Ф. Малікова. Командиром 9-го батальйону був Борис Дмитрович Кореневський, уродженець міста Ніжнє Сибірської області (Центральний державний архів громадських об'єднань України. (Далі ЦДАГОУ). – Ф. 67, оп. 1, сп. 103,

Макет села Гута Пеняцька

арк. 46). Комісаром батальйону служив Павло Сергійович Лозовик, а начальником штабу – Олександр Афанасійович Мартинов. Батальйон ділився на три роти, роти – на взводи, взводи – на відділення (ЦДАГОУ, ф. 67, оп. 1, сп. 102, арк. 16).

У 1988 році на прохання Бродівського РК КПУ Б. Д. Кореневський, який тоді мешкав у Москві, написав лист-спогад про своє перебування в Гуті Пеняцькій, його використав Б. Дмитрів у статті «Заграва над Гутюю». Прочитуємо фрагменти цього листа.

«Загін ім. Чкалова (9-й батальйон) партизанської дивізії ім. Щорса діяв у Житомирській області. На початку 1944 року дивізія переміщувалася на захід в район Сарни-Ковель. Наш загін за наказом командування дивізії і Українського штабу партизанського руху був посланий в рейд по районах Кам'янець-Подільської (нині Хмельницької – Б. Д.), Тернопільської та Львівської областей з метою розвідки противника на цьому маршруті.

Чисельність загону становила 220 чоловік, він був добре озброєний, ми мали рацію «Север» для зв'язку з УШПР.

Загін пройшов і по території Бродівського району. Запамяталася зустріч у лютому 1944 року з жителями Гуті Пеняцької. Кілька днів стояли ми в цьому селі. Його жителі охоче ділилися з партизанами мізерними запасами продуктів і фуражу...» (Дмитрів Б. Заграва над Гутюю. – Прапор комунізму. – Броди, 1988. – 3 бер. – С. 2).

Через 44 роки Б. Д. Кореневський не міг точно відтворити дати подій та докладний їх перебіг, але його спогади збігаються з архівними документами УШПР та тогочасними донесеннями УПА, які суттєво доповнюють сказане партизанським командиром.

Наказ по з'єднанню ім. М. Щорса партизанських батальйонів про їхній рейд на захід вийшов 28 грудня 1944 року. 9-й батальйон ім. В. Чкалова мав окреме завдання (ЦДАГОУ, ф. 67, оп. 1, сп. 127, арк. 2). Так, як і повідомив Б. Д. Кореневський Бродівському РК КПУ, його батальйон налічував 220 осіб (ЦДАГОУ, ф. 67, оп. 1, сп. 103, арк. 46). Перед початком рейду батальйону партизани мали на озброєнні 102 гвинтівки, 73 автомати, 1 станковий кулемет, 12 ручних кулеметів, міномет, протитанкову рушницю, 2 гранатомети і 13 пістолетів. Верхових коней було 22 (у травні 1944 року їх стало 51), коней обозних – 32 (у травні – 38), возів – 16 (у травні 1944 року їх число збільшилося до 19 (ЦДАГОУ, ф. 67, оп. 1, сп. 103, арк. 21).

4 травня в залі Спілки композиторів України відбувся концерт, присвячений пам'яті Юрія Отрошенка. Торік восени талановитому перекладачеві, поетові, художникові й композиторові виповнилося 80.

Цікаво, що за основним фахом Юрій Отрошенко був лікарем, а його дебютна й водночас підсумкова книга «П'єси й переклади співаної поезії» за гіркою іронією долі з'явилася друком тільки в 2012-му – в рік смерті автора. Понад дві третини обсягу цього 360-сторінкового тому склали українські тексти популярних оперних арій, романсів та пісень.

Пан Юрій належав до покоління «шістдесятників». Мав багатьох друзів у мистецьких і музичних колах. Але свій шлях до українства (як це сталося в нас із багатьма негуманітаріями) пройшов уже в зрілому віці. На щастя, він палко любив арії та романси, старі добрі шлягери та бардівську співану поезію. І йому захотілося, щоб уся світова вокальна класика – давня й новітня, що за часів його молодості лунала по радіо переважно російською, зазвучала українською не гірше, а краще.

...Принаймні два останні речення з попереднього абзацу варто пояснити сучасному читачеві. За часів молодості Юрія Отрошенка (і дитинства автора цієї рецензії) радіо транслювало не лише «барабанні» кантати, присвячені черговому «з'їздові рідної партії». Широко звучало й те, що сьогодні в ефірі можна зрідка знайти лише на Третньому каналі «Культура»: вокальна класика. З кожної «радіоточки» лунали голоси Івана Козловського, Бориса Гмири, Михайла Гришка, Лариси Руденко, які виконували арії Верді й Бізе, романси Шуберта й Лисенка (список співаків і композиторів можна продовжувати!) Кожен такий твір був мікроставом, де вирували пристрасті й почуття. І він не міг не спонукати слухача полюбити добру класичну музику...

Відразу ж зроблю наголос на важливій обставині: так було тому, що й арії, і романси звучали тоді в перекладах. Текст був зрозумілий – і разом з музикою

РОЗДУМИ ПІСЛЯ КОНЦЕРТУ

Автор проекту Світова класика українською Андрій БОНДАРЕНКО з ученицями ДМШ №14 м. Києва Вікторією ЛЕСИК, Катериною ВОДОЛАЗЬКОЮ і Христиною ОРИЩЕНКО та їхнім викладачем Аліною СЕРДЕКОЮ

він змушував слухача співпереживати. Винятково українською аж до кінця 1970-х звучали й вистави Київської опери. Переклади для них робили Максим Рильський і Микола Бажан, Борис Тен і Микола Лукаш – люди, наділені не лише дивовижним відчуттям слова, але й тонким розумінням музики.

Протягом останніх десятиліть ситуація різко змінилася. Українська зникла зі сцен наших оперних театрів, де тепер воліють виконувати все «мовою оригіналу». Тому музичні драми Верді й Вагнера, комічні опери Россіні й Доніцетті відразу ж перетворилися на костюмовані концерти, де співаки старанно виспівують механічно завчені вокалізи. І трагічна напруга почуттів, й іскрометні жарти – зникли майже безслідно. Хоча великі композитори минулого неодноразово наголошували: опери мусять звучати в перекладі, мовою, зрозумілою для слухача.

Справді, в усьому світі гору беруть глобалізаційні тенденції. І не лише в мистецтві. Але при цьому англійці зберегли поряд із Ковент-Гарденом, де опери виконують мовою оригіналу, й Англійську національну оперу, де все звучить лише

в перекладі. На жаль, ми в Україні поспішили знищити явище українськомовної опери й українськомовної вокальної класики взагалі.

Сьогодні майже скрізь по наших консерваторіях молодих співаків фактично вже не вчать працювати зі словом. Навіщо? – адже цих слів однаково не розуміють ані слухачі, ані часто й самі виконавці. («Ази» італійської майбутнім вокалістам ще так-сяк дають, а ось про якість їхньої німецької чи французької взагалі краще промовчатися; ці співаки можуть і не здогадуватися, що в романсах Шуберта є й зміст). Відтак є різка відмінність між тим, як інтонували кожне слово в партії Ріголетто легендарний Сергій Козак (і від його «Та хто ж... отой... забитий?...» фізично по шкірі бігли мурашки) – і тим, як виспівують це своєю італійською сучасні солісти Національної опери України.

Водночас вокальна класика (вже незрозуміла, а тому для більшості й нецікава) цілком зникла з наших провідних ЗМІ, які виховують усе, що завгодно, окрім доброго смаку. Та й по філармоніях якісні концерти з програмами класичних романсів нині вже рідкість.

Але, якби сьогодні хтось із молодих (чи й старших) виконавців надумав був сформулювати собі українськомовний класичний (чи й сучасний) репертуар – йому було б дуже непросто. Адже, на жаль, навіть класичні оперні переклади Рильського, Бажана й Лукаша здебільшого ніде не друкувалися, й ентузіаста викладають великих зусиль, аби викласти ці відреставровані тексти на сайті «Світова класика українською», зробивши їх загальнодоступними.

Книга перекладів Юрія Отрошенка значною мірою заповнює цю прогалину, пропонуючи майстерні українські версії багатьох десятків класичних і сучасних

«хітів». Ось як відтворено в ній знамениту «Застільну» з «Травіати» Верді:

*Хто любить – хай
візьме кохану в обійми
І високо келих підійме!
Веселоців миті прийшли,
тож радіймо,
За любові пиймо до дна!*

А ось шляхетна й печальна пісня Вольфрама з Вагнерового «Тангайзера»:

*Видінням смерті темна ніч лягає,
Долину чорним кременом покриває,
Душі, що мріє про височину,
Навіоє жажливу тайну.*

А ось – пронизлива пісня Сольвейг з Грігорового «Пер Гюнта»:

*Пролине зима і весна, наче мить,
Весна наче мить;
Вже й літа нема і осінь
промчить,
І осінь промчить.*

А ось – пісня Булата Окуджави, що стала своєрідним гімном «шістдесятництва»:

*Хто б звів меча на наш союз –
Найгіршою діждеться кари,
Я за життя його не дам
Бодай уцент розбитої гітари.*

Юрія Отрошенка – то саме добрі вокальні переклади, з якими співакам легко та зручно.

Цей продемонстрував концерт у Спілці композиторів – уже від хрестоматійної коліскової «Спи, моя радість, засни», зворушливо виконаної юними ученицями київської ДМШ №14 Вікторією Лесик, Катериною Водолазською, Христиною Орищенко. Богдана Хіта майстерно проспівала «Фіалку» Моцарта, а щемку пісню Бетховена «Миліш за всіх був Джеммі» презентувала Марія Полтавчук. Баритон Сергій Борисенко виконав низку відомих романсів Шуберта («У дорогу»), Чайковського («Ні, тільки той, хто знав»), Рахманінова («Я самотній ізнов»), а володарка виразного сопрано Оксана Євсюкова – романси й пісні Шуберта («Серенада»), Россіні («Альпійська пастушка»), Рахманінова («Бузок», «Полюбила я на печаль свою», «У мене край вікна»).

Справжньою окрасою концерту стали номери викладачів вокалу Київського університету імені Бориса Грінченка: драматичної Тетяни Киченко («Пісня циганки» Чайковського й «Повернулась ді-

Максим СТРИХА з дружиною, Володимир ТОЛЬБА та Оксана ПЕТРИКОВА

Автор статті стримує в собі бажання далі й далі цитувати уривки з улюблених арій, романсів і пісень у перекладах Юрія Отрошенка. Натомість він хоче наголосити: часом вони цілком оригінальні, а часом – радше є наслідком редагування варіантів попередників (це вважають цілком прийнятним німці: мовляв, навіщо відмовлятися від чужих вдаливих знахідок, підкоряючись правилу «нехай гірше, аби інше?») Але в усіх випадках вони бездоганно вокалізуються і прекрасно лягають на музику.

Адже вокальний переклад має свої особливості. Скажімо, нота в сильній позиції неодмінно дасть наголошений склад – і тому навіть дуже добрий переклад «для читання», зроблений без зазірання в ноти, може під час співу «не звучати» (або й звучати пародійно). Натомість переклади

вчина з прогулянки» Сібеліуса) та чарівної Оксани Петрикової («Без вас я сповідався вам» Наденка та «Не ваша я, і ви ще не мій» Тарівердієва). Не втримаюся, щоб не процитувати в перекладі початок цього популярного романсу на слова Цветаєвої з відомого коліска кінофільму:

*Не ваша я і ви ще не мій,
І мучусь я із того і радію,
Що я із вами – на землі одній
І що на щастя – маю ще надію.*

На концерті було презентовано ще одну іпостась Юрія Отрошенка – композиторську. У виконанні куратора концерту піаніста й композитора Андрія Бондаренка прозвучала його прелюдія для фортепіано, а у виконанні Аліни Сердеки – пісня «На шляху степовім», написана на слова дочки лікаря й перекладача, Катерини Отрошенка. ►

Учасники концерту

► Нарешті, у виконанні рухливого й виразного баса Павла Денисенка прекрасним заключним акцентом концерту стала запальна «Шотландська застільна» Бетховена з її рефреном «нероба, хто з нами не п'є!» Слід відзначити, що в обох «бетховенських» номерах незмінного впродовж концерту акомпаніатора Андрія Бондаренка вдало підтримали Олександра Коваленко (скрипка) і Яків Душаков (віолончель).

Отже, відбувся черговий концерт проекту «Світова класика українською». Попередній був присвячений оперним перекладам Максима Рильського. Цей – повернув нам постать надзвичайно талановитого й симпатичного «шістдесятника» Юрія Отрошенка. Яким буде наступний – знає поки що тільки «мотор» проекту Андрій Бондаренко.

Але вже можемо констатувати: концерти проекту «Світова класика українською» за минулі роки стали важливою компонентою музичного життя столиці. Почасти вони компенсують цілковиту неувагу (щоб не сказати – зневагу) до традиції виконання цієї класики рідною мовою з боку майже всіх складників офіційного культурного істеблшменту – починаючи від міністерства культури (яке за іронією долі відповідає за всю мовну політику держави) й закінчуючи оперними театрами, філармоніями та консерваторіями.

А все ж хочеться вірити: ці концерти створюють колір критичну масу змін, і високодостійники з мінкультури, ректори консерваторій, декани факультетів мистецтв педагогічних ВНЗ, директори оперних театрів та філармоній збагнуть нарешті просту істину: тільки з відмови від бездумних вокалізів на механічно завчені чужомовні тексти й повернення до осмисленого слова може розпочатися ренесанс вокальної класики в Україні, завоювання нею масового слухачського загалу.

Звісно, поки що за це змагаються (за підтримки фонду «Вікімедіа») тільки ентузіастіволонтери на чолі з Андрієм Бондаренком; махіна «державної культури» їхніх зусиль просто не помічає. Але, як показав досвід останніх років, нашим волонтерам багато що до снаги! І коли українська мова повернеться, нарешті, на наш провідний оперні сцени і в головні концертні зали, тоді майбутні виконавці й слухачі з вдячністю згадуватимуть київського лікаря Юрія Отрошенка, який за велінням серця, супереччю моді та обставинам, перекладав вокальну класику українською.

Максим СТРИХА,
доктор фізико-математичних наук,
професор, лауреат перекладацької
премії імені Максима Рильського
Фото Василя ШЕВЧЕНКА

ПОЕЗІЇ

Неоніла Олександрівна Яницька – хмельницька поетеса, журналістка, художниця. У творчому доробку авторки – 7 книг поезії та прози.

Поетичні добірки публікувалися в журналах «Україна», «Жінка», «Склянка часу», «Дніпро», «Антологія сучасної новелістики та лірики України», альманахах «Творче Поділля», «Плекаймо час добра», «Медобори», у журналах «Всесвітня література в школі», в газеті «Літературна Україна», на сторінках обласних та міських газет Хмельниччини. Збірка «Сонцесвіт» (2017 р.) на IV Всеукраїнському літературному конкурсі ім. Л. Мартовича цьогоріч удостоєна диплома I ступеня у номінації «Краща поетична книга». На образні, мелодійні вірші Неоніли Яницької написано понад три десятки пісень.

Неоніла ЯНИЦЬКА

Сонце-літо котилось світом,
Цілували слід кольори...
Подаруй мені всю палітру –
Тільки чорного не бери...

Вже три літа пройшло, три літа
Іде війна – що не говори...
А зимою – всі білі квіти –
Тільки чорної не бери...

Там і сонця криваве світло,
І земля летить догори...
Принеси мені спомин звідти –
Тільки чорного не бери...

А без тебе – життя, як пустка:
Змовкло, вицвіло до пори...
Привези мені гарну хустку –
Тільки чорної не бери...

Заклинаю на білу кістку
Громовицями із гори:
Як будуть роздавати звістки –
Тільки чорної не бери...

ЛЯЛЬКА

Тоді мені уперше заболіло,
І серце покотилось по землі –
Я бачила в Будинку престарілих
Серед квіток, од часу посивілих,
Велику ляльку – сонечко в імлі.
Бабуся, вже незряча, пригортала
Останній скарб, усе, що є й було...
Вже скільки її пісень переспівала,
А лялька все не спала і не спала, –
За руку вела бабу у село.
Туди, де ранок кутають тумани,
Де рідні стіни, ні – уже чужі.
Ті спогади для баби – давні рани,

Щодня положе у великім чані –
І хоче птахом впасти на межі.
Одна, як перст, синочка схоронила,
Роками в чорній хустці, бо вдова...
А там же недоглянуті могили
Маленьку, а давали таки силу, –
Тепер же тої силюньки нема.
Востаннє, коли мали забирати
Її, каліку, з хати як з душі,
Спіткнулася об ляльку. –
Бобо, нате,
Вже не самі поїдете в палати! –
Хтось вклав у руки, вів десь
по соші...

Я не питала, звідки баба родом,
І не питала: рідні Ваші де? –
Вона була струмочком під
городом,
Вона брела життям,
століттям, бродом –
А ляльці що? – сміється, як впаде.

Варіанти життя найщедріше
даються у дощ,
Кожен сам собі храм – аж до неба
ростуть парасолі,
Кожен сам собі ірам – набирає
у пушичку солі
І під срібним литтям обирає
найдовшу із прощ.
До душі два шляхи – і обидва,
обидва твої,
Через прірву ночей, рани днів
і вселенське прокляття
По струні перейти у старому
благенькому платті –
Що там кажуть волхви про твої
перемоги й бої?
Другий шлях – лабіринт, по
спіралі, де кожна – роки,
Не торкнешся чолом, як не
вирвешия з їхнього кола;

Монотонно цей дощ промовляє:
ніколи, ніколи...
Озоветься душа, щоб
тебе напоїти з руки.

Доля ще не косила насправді,
Так – з мантачкою жде за вікном.
Чого плачеш, мов статуї Гауді,
Неврожайним торішнім вином?
Коли сходяться хмари – до грому,
Утікай хоч у душу й дивись –
Пише небо на тлі золотому,
Що було і буде ще колись.
Позавишує вікна дощами, –
Хочеш – кайся, хоч – ревно молись:
Що тобі відкриваються ірами –
Ти і сам вирізає їх колись.

Зі вселенського смутку
не пити води,
Він і сам утікає від раю,
Заховає у глечик усі холоди, –
Не карає.
Потім хукає в
шибку чи душу мою,
Відігріє її із одчаю, –
Я до нього гукаю вночі на краю: –
Хочеш чаю?
Він насправді в душі
молодий-молодий,
Просто очі – відлунням печалі...
Проміняв добровільно небесні сади, –
Хоч скуцаєш?
Непрочитані зорі –
як дровця печать,
Як молитва, котру не згадаю...
У вселенського смутку
навчилась мовчати –
І... читаю.

Там замість віршів
пишуться дощі,
На аркуші душі, на голубому.
Там ходить місяць
в зорянім плаці,
Мете стежину до чийогось дому.
Там тиша м'яти небо п'є з ковша
І моститься, нічийна, –
не злякаю.
Там рай маленький,
світиться душа
Тим спомином, якого вже немає.
Сміються квіти в нашому саду, –
Жасминна ніч пелюстками
кружляє...
По їх очах легесенько іду –
Наснитись раю.

Нічого не має значення
На небочка полотні.
Я знаю: мене позначено,
Слова вишивать – мені.
Червоні озвуться стогоном,
На білих – зійшовся світ.
А чорні нитки для чого нам? –
Мовчати і цілують цвіт.
Зелені – завжди веселії,
Ввись просяться – золоті...
А чорні, як ніч, у келії
Відмолять стійки не ті.
Блакитні – гостюють в літечка,
Не знаються на журбі.
А чорна, як нічка, ниточка
Сльозину несе вербі.
Ще сплять і не мають значення
Слова в пелюстках долонь.
Нитки вибирала – бачила:
Торкнулись душі і скронь.
За всі кольори заплачено,
А чим? – Вже не має значення.

СПОГАД

На тому боці вулиці – весна,
Сміється день у сонця капелюсі
І птаха на плечі така ручна,
І світ, як вишиванка на обрусі.
На тому боці вулиці – сади
Хмеліють, закликаючи до раю,
Куди б не йшов, повернеися сюди,
Де плаче сміх, біль – цвітом опадає.
На тому боці вулиці – блакить
Із незабудок, човен сушить весла...
Час-перевізник ходить і
мовчить,
Чекає стільки, скільки скаже весна.
На тому боці вулиці – луки
Дзвенять чи ретицирують
сонати,
Метелики нанизують круги
І не бояться небо це тримати.
На тому боці вулиці вітри
Цілюють хмари, ім – аби
із хати...
Намалювала? Ластиком зітри
Усе, що я не встигла обійняти
На тому боці.

Пальці вулиць, піано, піано
Доторкніться до приспаних див,
Йде весна і цілує тюльпани
Під простенький пташиний
мотив.
Пальці вулиць, розчісуйте клени,
Заглядайте у кожне вікно,
Що не спить. Розфарбуйте
зеленим
І сховайте цю ніч під сукно.
Пальці вулиць, пишійте на долонях
Імена, смс-ки, листи...
Вам ще сіяті сонечко-соняч
І просити його розцвісти.
Ви йще не наснилися літу
У каштанах, в бузковім раю...
Викликаючи за алфавітом, –
Не забудьте про букву мою.

Три години до літа, ховаю ключі
Від весни, найнадійніше – в душу.
І тепер вже вона хай не
спить уночі,
Перемірює небо як сушу.
А у мене ще є три години на все –
Віджалити, бо завтра вже літо
Зацілує, залюбить, захоче – спасе
Недописану вітром сюту.
Три години насправді –
однесенька мить, –
Ні впусити, ані відігріти...
Тихо плаче душа і ключами
гримить: –
Не підходять до літа.

Рубрику «Мить поезії»
веде Василь КЛІЧАК.
E-mail: vc-prosvita@ukr.net

Продовження. Початок на стор. 7

«У відповідності до наказу 0030 по з'єднанню і вказівки УПШР (наказ № 0044, – записано у «Звіті про бойову і диверсійну діяльність за березень 1943–6 червня 1944 року», – 31.XII.43 р. загін вийшов на марш [з метою виходу] в район Станіславчик – Кам'янка Струмилова Львівської області із завданням активізації партизанського руху в західних областях України, зриву перевезень противника, боротьби з українськими буржуазними націоналістами» (ЦДАГОУ, ф. 67, оп. 1, сп. 103, арк. 7).

Як видно зі «Щоденника бойових дій партизанського загону ім. Чкалова за 1944 рік», 19 лютого 1944 року загін вже був в околицях села Паликорови Бродівського району, бо цього дня партизанські розвідники виявили перебування там «озброєної групи поляків» (ЦДАГОУ, ф. 67, оп. 1, сп. 102, арк. 80 зв.).

20 лютого 1944 року 9-й батальйон ім. Чкалова, здійснив марш Лопушне – Іванівці – Михайлівка – Паликорови – Стиборівка – Шишківці – Пеняки і о 6.00 21 лютого досягнув Гуті Пеняцької (Там само. – арк. 80 зв.).

«У с. Паликорови з озброєною групою поляків встановлено зв'язок, дали їм завдання та залишили 1 ящик толу і 1 ящик патронів до гвинтівки» (Там само. – арк. 80 зв. – 81).

Про Гуту Пеняцьку у щоденнику записано, що там діяла «озброєна група польського населення, з якою встановлено зв'язок». Окрім цього, в Гуті Пеняцькій до 9-го батальйону «приєднано групу бійців і командирів 4-го управління НКГБ на чолі з лейтенантом Крутіковим у кількості 11 осіб. Приєднано також групу польської поліції. Із них організовано 4-ту стрілецьку роту» (Там само. – арк. 80).

У звіті про бойову і диверсійну діяльність 9-го батальйону ім. В. Чкалова є запис, який стосується безпосередньо Гуті Пеняцької: «За період маршу організовано два партизанських загони. Перший в селі Паликорови – командир загону Жомбра, чисельність – 40 осіб, завдання – диверсії на шосе Броди – Тернопіль.

Другий – в с. Гута Пеняцька. Командир загону Войцеховський. Чисельність 60 чоловік. Завдання – підризна діяльність.

Загони забезпечені зброєю, боеприпасами і підризним матеріалом.

Останній загін у березні 1944 року розгромлений німцями. (виділено автором – Д. Ч.). 20 осіб партизанів на чолі з командиром загону тов. Войцеховським по-звірячому знищені німцями в селі Гута Пеняцька» (ЦДАГОУ, ф. 67, оп. 1, сп. 103, арк. 8).

Отже, маємо архівний документ, підписаний командиром, комісаром начальником штабу 9-го батальйону ім. В. Чкалова партизанського з'єднання ім. М. Щорса, про те, що партизан-

ТРАГЕДІЯ ГУТИ ПЕНЯЦЬКОЇ

ПРИЧИНИ, ПЕРЕБІГ, НАСЛІДКИ

Карта розташування Гуті Пеняцької і довколишніх сіл на основі фото з космосу

ський загін на чолі з «товаришем Войцеховським» був розгромлений німцями. Цілком зрозуміло, що командир Б. Д. Кореневський, комісар П. С. Лозовик і начальник штабу О. А. Мартинов, які писали свій звіт у червні 1944 року, очевидно, використовували сукупність даних про події та, оскільки вважали К. Войцеховського та його загін складником свого 9-го батальйону, то мусили провести власне розслідування. Це розслідування і дало підставу записати у звіті, що загін К. Войцеховського розгромили німці, вони ж і по-звірячому знищили у Гуті Пеняцькій групу бойовиків чисельністю 20 осіб на чолі з К. Войцеховським. І ще такий важливий момент: у звіті про бойову і диверсійну діяльність 9-го батальйону ім. Чкалова записано, що загін К. Войцеховського в Гуті Пеняцькій складався із 60-ти поляків. То було 21–22 лютого 1944 року, тобто тоді, коли радянські партизани перебували в Гуті Пеняцькій (ЦДАГОУ, ф. 67, оп. 1, сп. 103, арк. 8). У цьому ж документі зазначено, що під час розгрому німцями Гуті Пеняцької там загинуло «20 осіб партизанів на чолі з командиром загону тов. Войцеховським» (Там само. – арк. 8) Знищення німецькими військами Гуті Пеняцької сталося 28 лютого 1944 року. Звідси випливає, що цього дня в Гуті Пеняцькій з К. Войцеховським залишилося всього 20 бійців, а 40 залишили село напередодні. Мабуть, вони були у складі решти втікачів, які у ніч з 27 на 28 лютого 1944 року вислизнули з Гуті Пеняцької, коли її звідусіль оточували німецькі війська. Отакі «герої». Командира зі жменькою бійців залишили захищати жінок, дітей і старих, а самі дременули з села. Серед тих «героїв» – утікачів – мусили бути й ті, яких селяни сусіднього села Ясенів звинувачували у жорстокому вбивстві у січні 1944 року української родини селян Вікаторських – поль-

ські бойовики з Гуті Пеняцької Кізік і Чижевський – їхніх «славних» імен на стелах пам'ятника жертвам Гуті Пеняцької немає.

Перебування 9-го батальйону ім. В. Чкалова у Гуті Пеняцькій

9-й батальйон ім. В. Чкалова діяв у складі радянських партизанів ім. М. Щорса прибув у Гуту Пеняцьку о 6 годині ранку 21 лютого 1944 року. За ніч батальйон пройшов від села Лопушне Кременецького району, подолавши дорогою понад 30 км. Звичайно, люди були втомлені, розійшовшись по хатах, вони мусили відпочити. Спали, зазвичай, на соломі, розстеленій на долівці хат. Оскільки на той час у Гуті Пеняцькій вже перебували загін Куриловича із Народної Гвардії ім. Івана Франка, дві групи втікачів з польської поліції, група Б. Крутікова та інші дрібніші підрозділи, то у селі стало тіснуватого. Мабуть, мусили ночувати і по хлівах та стайнях разом із худобою та кінями – там завжди була плюсова температура, тому спали на сіні або соломі.

Привертає увагу той факт, що радянські партизани здійснювали свій нічний марш із села Лопушне саме до Гуті Пеняцької. Тобто, вони мали інформацію з УПШР, що у цьому селі можна безпечно зупинитися. Це є ще одним доказом дуже тісної

співпраці всього польського підпілля і Гуті Пеняцької, зокрема, не лише з радянським партизанським рухом, а й з органами НКВД, бо саме вони створювали агентурну мережу та надавали про неї інформацію УПШР.

Відіспавшись у першій половині дня 21 лютого 1944 року, партизани 9-го батальйону ім. Чкалова, за своєю звичкою, мали би проводити «заготівлю» продуктів харчування у навколишніх селах, а також здійснювати ближню і дальню розвідку, коїти диверсійні, терористичні та інші бойові дії. Про таке є лише окремі, суто випадкові повідомлення із середовища самих партизанів.

Як повідомив у листі до Бродівського РК КПУ колишній командир 9-го батальйону Б. Д. Кореневський, його штаб разом із групою Б. Крутікова вирішили відзначити День Радянської Армії (23 лютого) великою диверсією. Для цього на залізницю Красне – Тернопіль у ніч з 21 на 22 лютого відправлено групу підризників, у складі якої були енкаведисти Б. Крутікова і партизани Б. Кореневського. Під час цієї операції важко поранено мінера батальйону Артема Сержана (Дмитрів Б. Заграва над Гутю // Прапор комунізму. – Броди, 1998. – 3 бер. – С. 2). Про деталі цієї операції Б. Д. Ко-

реневський не розповідає, однак, якщо А. Сержана важко поранили, то, виходить, партизани мали якийсь бій з охороною залізниці.

Пораненого Артема Сержана привезли в Гуту Пеняцьку, тут він перебував на лікуванні аж до 28 лютого і був схоплений спецслужбами німецьких окупантів. У цей день А. Сержан загинув під час знищення села. Мабуть, його розстріляли, як і всіх інших (Там само.).

Показово: на стелі пам'ятника в Гуті Пеняцькій вибито прізвище «N. Sierzantow». Виходить, що ті, хто готували списки жертв Гуті Пеняцької, щось знали про мінера 9-го батальйону радянських партизанів, але не точно написали його прізвище.

З радянськими партизанами 9-го батальйону ім. Чкалова пов'язана ще одна подія. Переходячи через Пеняки в ніч з 20 на 21 лютого, партизани захопили трьох українців, очевидно, із самооборони села, і забрали їх із собою в Гуту Пеняцьку, де їх допитували. З цього приводу в «Інформації УПА про антиукраїнську діяльність польського підпілля» читаємо: «20.2.44 поляки в Пеняцькій Гуті, повіт Броди, замордували одного українця, схопленого большевиками в с. Пеняках. Двоє українців утекло» (Польсько-українські стосунки в 1942–1947 роках у документах ОУН та УПА. – Т. І. – Львів, 2011. – С. 697).

Відомості про цю подію дуже короткі, бо сам документ є стислим переліком численних антиукраїнських акцій польського підпілля в Галичині, однак з нього видно, що радянські партизани 20 лютого 1944 року в селі Пеняки захопили трьох українців і передали їх полякам Гуті Пеняцької. Саме тоді через Пеняки проходив 9-й батальйон ім. Чкалова на чолі з Б. Д. Кореневським. Очевидно, в Пеняках стався якийсь інцидент, у ході якого червоні партизани захопили трьох місцевих українців. Оскільки партизани переходили Пеняки вночі, то, найімовірніше, то була нічна українська сторожа села. Як видно зі згаданого вище «Щоденника бойових дій партизанського загону ім. Чкалова», радянські партизани о 16 годині вийшли із села Лопушне на Кременеччину, а о 6-й годині ранку вони вже прибули в Гуту Пеняцьку, до якої йшли через Пеняки (ЦДАГОУ, ф. 67, оп. 1, сп. 102, арк. 80 зв. – 81). Отже, у Пеняках партизани перебували десь між третьою і четвертою годинами ночі. Тобто, червоні партизани захопили трьох українців у Пеняках і, прибувши в Гуту Пеняцьку, передали їх полякам. Це теж легко пояснити. ►

Місце колишнього села Гута Пеняцька на основі фото з космосу

ВІТАЛІЙ МОВЧАН: «ЯКЩО ЛЮДИНА ЗДОРОВА ДУШЕЮ, ТО Й РОБОТИ В НЕЇ ЯСКРАВІ»

У столичній муніципальній галереї мистецтв киян і гостей міста збирала персональна виставка заслуженого художника України Віталія Мовчана «Дорога до себе».

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

Художник працює в галузі станкового живопису і графіки. Віталій Мовчан випускник Київського художнього інституту, член Національної спілки художників України. Бере участь у всеукраїнських та міжнародних виставках, аукціонах.

Його роботи є в музеях України, приватних збірках США, Франції, Японії та інших країнах світу.

На виставці художник представив живопис.

Картини Віталія Мовчана світлі, яскраві, наповнені теплом і любов'ю.

Дорогою до галереї народний художник України Валерій Франчук розповідає: «Це унікальний, фантастичний художник. В його роботах – глибина його душі. Для мене він особливий. Бо чи й став би я тим, ким є сьогодні. Зустріч із Віталієм Мовчаном у моєму житті відіграла велику роль. Я познайомився з Віталієм, коли приїхав вступати до художнього інституту. Мені потрібно було винайняти житло, якусь кімнату. Біля інституту стояли молоді художники, і я запитав, хто б і що мені міг порадижити. Віталій підійшов до мене і відвів квартирувати до своєї тещі. Отакий простий випадок звів нас. А інакше, не знайшовши житла, я планував повернутися додому. Відтоді Віталій і його родина рідні мені люди. По життю ми йшли своїми дорогами. Не часто зустрічалися: в кожного свої справи. А оце вирішив допомогти другові організувати виставку в галереї й пока-

Віталій МОВЧАН

зати його прекрасні, глибинні й філософські роботи людям».

МАЛЮВАТИ ПОЧАВ ВІД НУДЬГИ...

– Як Ви стали художником, пане Віталію? Що спонукало взяти пензля?

– Просто малював з дитинства. Пас корів за селом і вирізав із грудочок скульптури. Та так помаленьку й повернувся до мистецтва. Коли був другокласником, в руках розірвався запал з гранати. Лежав у лікарні. Коли рана почала гоїтися, почав малювати від нудьги. Пізніше вже малював портрети письменників. Друзі говорили, що прекрасно. Особливо вдавався Тарас Шевченко. Перемальовував усе, що бачив, з картинок. А далі вже захопився так, що це стало справою життя й пішло за мною.

Народився я у селі Дмитрівка. Це неподалік Бахмача, що на Чернігівщині. Там виріс. У селі був чудовий вчитель малювання. Він трішки мене спрямовував, багато розповідав про художників. Згодом я переїхав до сестри на Київщину. Там і закінчив школу. Була можливість їздити в художні студії до Києва, вчитися у відомих професійних художників. Всту-

пив до інституту, закінчив факультет графіки, а далі вже перейшов до живопису.

– Вам вдалося пережити не надто легкі часи: перебудова – треба було заробляти, щоб вижити... А людям творчим особливо важко...

– Так, особливо складними були 90-ті роки. Але головне – в усьому бути майстром своєї справи, любити свою роботу. Я подавав свої твори до художніх салонів, і це виручало сім'ю. Заробляв не гірше за інженера. Роботи скуповували здебільшого ті, хто виїздив за кордон. А на той час було модно везти з собою картини, чеканки. Це вже згодом ринок наситився. Переважно малював натюрморти, тематичні, міфічні роботи. На сьогоднішній виставці всі роботи, які творив останні 4–5 років.

КОЗАК МАМАЙ ПРИНІС УСПІХ

– Пригадуєте свою першу роботу, яка принесла Вам успіх?

– Звісно. Подав роботу на республіканську виставку. Це ще до вступу в інститут. І раптом перша перемога – моя чеканка «Мамай» визнана найкращою. Її навіть надрукували в журналі «Мистецтво». То був небачений успіх!

– Після того Ви вирішили спробувати себе в живописі?

– Спочатку була графіка. Вчився у Валентина Сергеева, Івана Селіванова. У нас викладали живопис лише аквареллю. Олією почав писати сам і пізніше. Пригадую чудову виставку одразу після інституту. Виставка відбувалась у Спілці художників. Роботи – на всі смаки, художники – з усієї України. Там представив серію живописних робіт. І знову успішно. Про мене й колеги зробили чудовий розголос газети. Тоді викупили багато моїх робіт.

КОЛІР У РОБОТІ – ЦЕ ДУША

– Ваші роботи такі сонячні і теплі...

– Так, гра кольору – це важливо. В усьому треба відчувати на-

стрій, пластику, колір. Колір – він лікує. Колір у роботі – це душа. Якщо людина здорова душею, в її роботах і кольори яскраві. Я вже давно веду спостереження. Все ж відбивається в роботах. Все йде через душу. А якщо нічого немає в душі – можеш навіть пензля до рук не брати. Поки не увірвеш у відповідний стан – нічого не вийде. Треба повністю бути в роботі.

– Як довго працюєте над роботою?

– Зазвичай роботу пишу днів два, а то й три. А якщо раптом з якихось причин вийшов із того певного стану, роботу можна переписувати начисто. Тобто одну роботу можна писати й кілька днів. А раптом щось не так пішло, через певний час свіжим поглядом глянеш – починає щось проявлятися. І починаєш рухатися далі. Так і доходиш до професійного рівня.

– Чи не шкода прощатися з роботами?

– Художник для того й творить роботи. В мене зараз майстерня завалена роботами – ще на три виставки набереться. Просто зараз рідше купуються картини. А вже коли робота продана, хочеться творити далі. Це велика радість, коли твою картину обрали, комусь вона подобається й приносить радість. Зараз, хоч і засилия вибору в Інтернеті, хочеться чогось справжнього. Картину бажано бачити наживо. А час нині трохи складний. Можливо, люди бідніші, можливо, цінності на час помінялися...

– Буваєте на пленерах?

– Так, кілька разів доводилося бувати за кордоном. Люблю пленери на Закарпатті. Природа захоплює, надихає. Спостерігаєш за природою – починаєш цінувати колір. А це дихання природи зачаровує... І пишеш з ранку до

вечора. Якимось за п'ятнадцять днів я написав 34 етюди!

– Хтось продовжує Вашу справу? Маєте учнів?

– Зараз кожен охочий може взяти пензля до рук. Головне бажання, трохи дару від природи і все робити з любов'ю. Маю кілька учениць. Коли вони приходять до мене – це свято для них і для мене. Головне, щоб люди були творчими особистостями. З моїх учнів уже є навіть члени Спілки художників.

– Що Вам подобається писати більше?

– Не можу щось виокремити. Головне – нічого не робити без любові. А в майстерню приходжу, як на роботу. Звісно, з натхненням.

...Ми ходимо залами галереї. Художник намагається щось коментувати. Наприклад, де росте ось це дерево. Роботи аж світяться. Одразу вгадується місце, де хоч раз побував. Ось – на Пслі,

МАЙСТЕР СКУЛЬПТУРИ

Традиції талановитих майстрів, що створювали скульптури язичницьких богів, міфічних істот і прикрашали своїми роботами побут, збережені й донині. Вишукані візерунки, рельєфи, скульптури сьогодні, як і кілька тисячоліть тому, мало кого залишають байдужими. Тому мистецтво скульптури живе й у сучасному світі.

Тетяна ПОШЕВКО

В'ячеслав КУЗЕМА

Яскравим представником талановитої когорти скульпторів є В'ячеслав Кузема. Підтримуючи національні та сімейні традиції, він з юних років розвиває і вдосконалює свою майстерність скульптора.

З усіх форм мистецтва В'ячеслав

Авторська робота «Мить», 25 см, 2010 рік, обкладинка журналу «Artesanum», 2011

обрав саме скульптуру, оскільки цей вид мистецтва вирізняється тим, що твори мають об'єм, тривимірну форму.

В'ячеслав утілює свій талант у такому теплому й вічному матеріалі, як дерево. Різноманітність порід і видів, щільності й фактури деревини дає можливість найбільш точно передати пластику, рух, почуття, фантазію.

Роботи автора демонструють яскраву творчу індивідуальність, високий професіоналізм і духовність, глибоке розуміння традицій та чудове відчуття матеріалу. А поєднання сучасних можливостей, накопичених знань і набутого досвіду допома-

Авторська робота «Гнів Посейдона», 65X50 см, 2011 рік, виставка в Національній академії мистецтв України, 2016

ПРИНАГІДНО

В'ячеслав Кузема народився 31 травня 1975 року в м. Бендери, його батько Анатолій Кузема понад 40 років присвятив живопису та дизайну.

1985–1990 – навчався у студії образотворчого мистецтва в м. Бендери;

1990–1995 – навчався в Одеському художньому училищі ім. М. Б. Грекова, спеціалізація – скульптура (викладачі: Трасков, Верьовка, Кучинська, Колесник);

1996–2000 – мешкав та працював у м. Нова Каховка Херсонської області; брав участь у виставках Новокаховської картинної галереї імені А. С. Гавдзинського;

З 2001 по теперішній час мешкає та працює у Києві, бере участь у виставках, фестивалях та конкурсах. E-mail: rezbamaster@bigmir.net

Авторська робота «Райські пташки», проект «Ялинка 2015. Друге життя», м. Київ, Україна, 2015

гає втілювати в життя нові, креативні ідеї.

В'ячеслав бере участь у благодійних заходах в Україні та за її межами. Серед них: виготовлення паркової скульптури для парку біля будинку для хворих дітей «Кульгавий ангел», проект «Сад мистецтва», м. Пщина, Польща, 2015 р.; виготовлення творчої роботи зі зрізу стовбура головної новорічної ялинки України для продажу на благодійному аукціоні, проект «Ялинка 2015. Друге життя», м. Київ, Україна, 2015 р. та інші.

«Я щасливий тим, що моя творчість може приносити користь людям», – каже В'ячеслав.

Міжнародний фестиваль дерев'яних скульптур «Київська Русь», 2016

Проект «Сад мистецтва», м. Пщина, Польща, 2015

Фото Марини КУЗЕМИ, Тараса БОРОВКА, Magdalena Loska-Kurtok

Закарпаття славиться своєю школою живопису, що асоціюється насамперед з іменами Йосипа Бокшая та Адельберта Ерделі. Втім, вже давно підросла нова генерація митців.

Колективний проект сучасного закарпатського мистецтва на початку травня відкрився у столичному виставковому центрі «Музей історії міста Києва» за підтримки культурно-мистецької фундації Brovdі Art. У ньому беруть участь понад два десятки художників, які представляють напрями сучасного мистецтва найзахіднішого регіону України. В експозиції під назвою «Прощавай, Слово!..» представлено живопис, графіку, фотографії, об'єкти та інсталяції. Загалом понад пів-

ПРОЩАВАЙ, СЛОВО

сотні творів двох з половиною десятків авторів.

«Прощавай, Слово!..» торкається еволюційних процесів у рамках традиційної школи і поза її межами. Дискурс між комунікацією та інформацією, практика усамітнення та відмова від менторства, рух у напрямі нової чуттєвості в контексті глобальних мереж – основна тема творчого дослідження. Колективний досвід усамітнення, критичний погляд на специфіку українського мейнстріму та відмова від декларативних спекуляцій дали назву цьому проекту. В чомусь навіть провокативну... Непростий історичний досвід прикордонних територій та когнітивних дисонансів, що їх перетерпіли за роки незалежності разом з країною, став основою для відстороненого споглядання світу, усвідомленого прискіпливого розмежування між інформацією та комунікацією, а також недовіри до слова.

За словами куратора і учасника Тараса Табаки, у час інформаційних потоків, доступності засобів спілкування поняття «зміст – слово», «інформація – комунікація» втрачають первісний взаємозв'язок та взаємозалежність... і мистецтво гостро відчуває цей дисонанс. Прощаючись зі словом, ми залишаємося в усамітненому, чистому просторі, свідомо уникаючи менторства, декларативності чи маніфестів. Основний інструмент художника – робота з образом, чуттєвістю і думкою, вважає учасник заходу. Кожен митець – особистість, і його готовність через роботу пізнавати і вивчати самого себе – це найважливіше в підборі авторів.

Ще одна особливість проекту: сучасне закарпатське мистецтво постає перед глядачем без усталених стереотипів, у новій іпостасі. Закарпатські митці хочуть показати, що з часів Бокшая та Ерделі відбулося серйозне перезавантаження в рамках художньої

школи як традиційного поняття, так і в рамках певних соціальних змін у суспільстві. Нинішнє мистецтво стає ближчим до нашого часу і повсякденного життя, спирається на речі, які актуальні саме сьогодні.

Цікаво, що вперше цю виставку було «обкатано» ще наприкінці минулого року в Ужгороді серед місцевої публіки. Тож успіх в обласному центрі спонукав організаторів звернути свій погляд на столицю. Серед 25 митців є і старші, і молодші митці. Серед авторів Габрієла Булеца, Андрій Возницький, Олеся Возницька, Владислав Габда, Владислав Горбунов, Роберт Довганич, Віктор Дьомін, Василь Кадар, Павло Керсей, Павло Ковач, Беата Корн, Віктор Мельничук, Іштван Молнар, Іван Небесник, Володимир Паулишин, Ната Попова, Едуард Приходько, Олег Сусленко, Емма і Руслан Тремби, Олег Токар, Михайло Ходич, Володимир Черепаня, Дмитро Фесенко.

Триватиме виставка до 22 травня.

ВИДАТНИЙ БІЛОРУСЬКИЙ ПОЕТ МИХАСЬ ПАЗНЯКОВ ЗАВІТАВ ДО ЧЕРНІГОВА

У Чернігівському літературно-меморіальному музеї М. Коцюбинського з великим успіхом відбулася презентація книжки віршів «Тепло ромашкової завії» видатного білоруського поета, голови Мінської міської організації Спілки письменників Білорусі, лауреата Національної літературної премії Білорусі Михася Пазнякова.

Українською мовою з білоруської цю збірку переклали Сергій Дзюба, Олег Гончаренко та Ярослав Савчин. Книгу видано в Чернігові з передмовою президента Міжнародної літературно-мистецької Академії України Сергія Дзюби.

Водночас відбулася й презентація книжки віршів відомих українських поетів Тетяни та Сергія Дзюби «Місто Зима». Збірка нещодавно вийшла у Мінську білоруською мовою в перекладі Михася Пазнякова. А передмову написав знайий поет, головний редактор журналу «Новая Немига літературная», лауреат Національної літературної премії Білорусі Анатолій Аврутин.

Вітає Ігор КОЦЮБІНСЬКИЙ

монійного центру Олені Белеванцевій, мамі білоруса Володимира Близнюка, який добровольцем пішов на фронт і героїчно загинув, захищаючи рідну Україну. Пані Олена прийшла в чудовому білоруському костюмі, який їй подарував Надзвичайний і Повноважний Посол Білорусі в Україні Ігор Сокол. Вона майстерно, душевно та проникливо прочитала вірші Михася Пазнякова і його рідною, білоруською мовою, і в перекладі українською.

чесні українські нагороди. Це – Міжнародна літературна премія імені Миколи Гоголя «Тріумф», якою відзначено збірку «Тепло ромашкової завії», і Літературно-мистецька премія імені Пантелеймона Куліша – за визначну творчу діяльність, популяризацію української літератури в Білорусі. Переконаний, що це лише початок нашого активного, дружнього співробітництва».

Очільник Мінської організації Спілки письменників Білорусі, директор Театру поезії Михась Пазняков щиро подякував за таку високу оцінку його творчої діяльності. Він прекрасно читав свої переклади віршів українців Тетяни і Сергія Дзюби з їхньої книжки «Місто Зима», виданої дуже ошатно, з любов'ю.

– У творчому дуєті Сергія і Тетяни Дзюб вона, Тетяна, – така ніжна, тендітна, чуйна. Об'єкт не просто кохання, а поклоніння, прекрасно неземна, близька навіть до Богородиці, – такі чарівні та проникливі адресовані їй поетичні образи і почуття Сергія! Недарма він усі свої книги присвячує дружині, а книжок цих – понад сімдесят, і видані вони 65-ма мовами світу. Однак бути

винятково об'єктом поклоніння для Тетяни – замало. Адже вона сама яскрава ОСОБИСТІТЬ: поет, перекладач, журналіст, критик, літературознавець, знайий учений, доктор наук із соціальних комунікацій, професор та академік... Взагалі, пані Тетяна – поетеса надто самобутня, зі своїм неповторним голосом, який неможливо сплутати з чимось іншим. Причому, на відміну від свого чоловіка Сергія, пристрасного поета-лірика, Тетяна Дзюба – вельми оригінальний, глибокий філософ. І її Муза цікава не так реаліями життя, подроби-

вручив у Чернігові Михась Пазняков.

Цього ж дня автори представлених на презентації книжок побували на обласному радіо, де з ними записала передачу журналіст Євдокія Тютюнник. Гостя приємно вразила архітектурні пам'ятки та краєвиди нашого Чернігова.

На завершення візиту білоруський поет тепло подякував за гостинність творчому подружжю – Сергієві і Тетяні, а також чернігівським «Сябрам», співробітникам музею М. Коцюбинського (яким він, до речі, передав

Нагородження Михася ПАЗНЯКОВА

цями нашого земного існування, як справді неординарними роздумами про вічні цінності та духовність, яка й робить людину Людиною – мудрою, натхненною, доброю, небайдужою, – відзначив колега з Білорусі.

За книгу «Місто Зима» Тетяна та Сергій Дзюба відзначені престижною премією імені народного поета Білорусі, класика світового рівня Максима Танка. Нагороди українцям урочисто

вітання від музею Якуба Коласа в Мінську), родині незабутнього прозаїка Віталія Леуса, з якою щиро заприятелював в Чернігові, працівникам популярної газети «Деснянська правда», всім, хто долучився до цього свята високої духовності, культури та мистецтва.

Олег ГОНЧАРЕНКО,
письменник, перекладач,
прес-центр Міжнародної літературно-мистецької Академії України

Виступає Олена БЕЛЕВАНЦЕВА

Презентація книг відбулася в рамках співробітництва Міжнародної літературно-мистецької Академії України (м. Київ – м. Чернігів) і Спілки письменників Білорусі (м. Мінськ). Зала була переповнена. Участь у чудовому святі взяли, зокрема, голова Чернігівської громадської організації білорусів «Сябри» Галина Ворожбит, білоруська та українська письменниця Світлана Новик, очільник Літературної спілки «Чернігів» і журналу «Літературний Чернігів» Михась Ткач, директор Чернігівського літературно-меморіального музею М. Коцюбинського, правнук класика Ігор Коцюбинський, журналіст Сергій Кордик.

Увесь зал тепло та щиро аплодував артистці обласного філар-

Представляючи гостя з Мінська, поезії свого білоруського друга читав і Сергій Дзюба. До книжки Михася Пазнякова уміщені поезії різних років. Усі вони – про наш непростий час, вічне і святе, радісне й печальне, високе та духовне. Головні теми поета – рідна Білорусь та його мала батьківщина. Це – прониклива сповідь щирого поета-патріота, поета-громадянина, ліричному героєві якого притаманна велика любов до Матері, Вітчизни й Жінки, всього прекрасного та доброго!

«Ці зворушливі, теплі, сонячні, веселкові, живі й трепетні вірші одразу беруть за душу. Вони – неначе молитви, – сказав Сергій Дзюба. – Тож я з радістю урочисто вручаю Михасеві Пазнякову по-

Учасники свята

ПРО ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКІ ЦІННОСТІ В ЖИТТІ І ТВОРЧОСТІ ІВАНА ЧЕНДЕЯ

Про ці та інші цікаві аспекти сучасного національно-патріотичного виховання йшлося під час семінару для педагогів Центру дитячої та юнацької творчості № 5 Харківської міської ради на тему «Національно-патріотична спрямованість освітнього процесу в позашкільному навчальному закладі».

Модератором практичного заходу виступила методист ЦДЮТ № 5 Вікторія Герасименко. Коментуючи сучасну систему освіти, пані Вікторія доволі цікаво й позитивно висловила з приводу надісланих матеріалів (тез для виступу) одного з викладачів основ медійної грамотності. Отож, декілька слів від автора статті, керівника гуртка «Медіакультура».

Пророк двадцятого і двадцять першого століття.

В своїй вітчизні він почутий?

Цікаві роздуми і гарний настрій хочете відчутти?

Ми поговоримо про творчість і життя.

Про сьогоднішня.

Книжечка ще малечку

Іванові дала натхнення.

Замість гудзиків він потаємно

Обирав собі нові знання.

Читаймо малу прозу

Чендеївську щодня!

Щоб у світ великий слова

Упевнено і радісно йти.

Читати можуть діти його твори

Років з 7-ми, 8-ми чи з 10-ти.

«Трембіта» знову кличе нас

До Карпат і Верховини.

Електромобілем з Харкова

Пойдемо туди?

В салоні вміститься уся родина!

(авторський вірш ЛЕОНІДА ГАПЕСЕВА)

Сьогодні ми започатковуємо нову рубрику для практичних занять у нашій позашкільній освіті. Це новий погляд на духовну, освічену і культурну, економічно незалежну, по-європейськи розвинену Україну в житті і творчості Івана Чендея. І ми поговоримо про те, що нас об'єднує. Про загальнолюдські цінності в житті і творчості Івана Михайловича Чендея.

Отож, спробуємо дослідити цікаві факти з життя і творчості талановитого письменника і журналіста із Закарпаття. Для нас, жителів Східної України, це буде практичною спробою інтеграції та налагодження міжкультурного діалогу поколінь та різних за своєю ментальністю регіонів України.

Особисто мені як журналісту і викладачеві основ медійної гра-

мотності хотілося би звернути увагу на таке. Сучасні медіа-технології дають змогу з нічого створити будь-яку сенсацію. І навпаки. Гідні явища чи особистості перетворити за допомогою піару на щось непристойне. Напевно, ви здогадалися? Частково мова йде про етичні засади журналістики.

Думаю, постать Івана Чендея для сучасної молоді є цікавою. Хоча на Слобожанщині й мало відомою. Творів письменника немає у шкільній програмі. А коли мова йде про фільм «Тіні забутих предків», то чомусь звикли пригадувати тільки Параджанова. Хоча автором цього відомого кіносценарію також є Іван Михайлович Чендей. Сучасні діти не дуже активно читають те, що треба знати й вивчати за шкільною програмою. Їм потрібен певний креатив, несподіванка, нетиповий стиль викладання. Їх захоплює можливість виявити себе творчо й нестандартно.

Маємо популяризувати й активно розвивати інтелект країни, її історію та сьогодення. Тобто, популяризувати літературну творчість серед широкого загалу. І постать Івана Чендея у сприйнятті молоді, і саму творчу молодість у сучасному соціумі. Одним із сучасних інноваційних прийомів, започаткованих викладачем основ медійної грамотності, є різні інтерпретації малої прози Чендея.

Поспілкувавшись із колегами-педагогами та пригадуючи свої шкільні роки, автор дослідження зробив свій висновок. Він є не надто оптимістичним. Твори Івана Чендея ані тоді, у 90-ті чи 80-ті роки минулого століття, ані наразі у школах не вивчаються. А вони справді варті уваги широкого загалу. Історія «Іванко» може нагадати про те, що сьогодні в селах і містах країни стає небезпечно захворіти. Бо пан лікар не прийде додому. А уявіть собі розчарування бідної жінки, яка віддала останню курку тому представнику медицини. Сучасні читачі могли б замислитися, чи не є це ко-

рупцією. Але це вже сучасний погляд, а тоді закарпатці жили своїми звичаями і традиціями. Про це й написав Іван Чендей.

Більш оптимістичним є сюжет оповідання «Косарі». Історія про людей, які працювали в полі. Нині сільськогосподарські професії теж варто популяризувати, бо Україна ще й аграрна кра-

їна. Не варто про це забувати! «Суцільний ринок» не може викреслити з нашого сприйняття певні загальнолюдські цінності. До того ж, вражаючий приклад того, як дорослі трудівники напоїли водичкою пташок-жайворізнят, налаштовує на гуманістичні мотиви у сучасній педагогіці, в освітньому процесі, що творчо і навчає, і виховує молоде покоління...

Багато інших сюжетів, безумовно, заслуговують також на нашу увагу...

Нині вже настав час відновити історично-культурну справедливість у суспільстві. Чи буде вивчатися у школах України творчість Івана Чендея, яскравого письменника ХХ століття, чиї твори перекладені кількома європейськими та іншими мовами? Чи діє сьогодні відповідна Загальнодержавна програма з метою популяризації призабутих гідних імен в українській літературі ХХ століття та українській культурі загалом?

Аби спонукати усіх небайдужих державних службовців та представників громадянського суспільства до подальших роздумів над цими та іншими питаннями, автор дослідження як небайдужий педагог та член Національної спілки журналістів України направив письмові звернення до Міністерств освіти і науки, культури України, Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України.

Адже в контексті модернізації змісту і якості освіти маємо усвідомити прості речі. Національно-патріотичне виховання нерозривно пов'язане із загальнолюдськими цінностями. І письменник, прозаїк, журналіст і публіцист Іван Михайлович Чендей є яскравим прикладом того.

Леонід ГАПЕСЕВ,
керівник гуртка «Медіакультура» ЦДЮТ
№ 5 Харківської міськради,
член Національної спілки журналістів
України

ОДА ЩАСТЮ МИРНОГО ЖИТТЯ

У столичному Палаці культури «Дарниця» відбувся творчий вечір «Щасливі миті у барвах прекрасного: поезія сонця від Л. Стасюк «Весна, Молодість, Перемога».

Захід відбувся з нагоди відзначення Дня пам'яті та примирення і 73-ї річниці перемоги над нацизмом у Другій світовій війні.

«Оksamитовим намистом
я прийду тобі у сни,
І барвистим небом чистим,
тихим лісом зеленим,
Полям, лугом запашним...»

Такі ліричні рядки прозвучали з вуст авторки Людмили Стасюк після того, як вона передала слухачам весняне привітання з рідної Черкащини – Шевченкового краю, землі працелюбних хліборобів.

Поетеса читала вірші про свої мрії, які – назавжди, бо ними сповнені серце, плани і думки. Музиканти майстерно вплітали у звучання поетичних рядків мелодію пісні Ігоря Шамо «Кіеве мій». І складалося враження, що ти відчуваєш шепіт листя дерев тієї чарівної місцини. Прозвучали вірші про перше кохання в рожевому ароматі яблунового цвіту, звернення до Бога з проханням дати справжні любов та мир. Ліричні рядки про кохання, звернені до «нього єдиного», відтіняла мелодія пісні «Черемшина» Василя Михайлюка. Слухачі із задоволенням прослухали й поетичну карпатську симфонію авторки. На-

тлі неперевершеної мелодії пісні «Гуцулка Ксеня» звучали рядки про полонину, яка заміряно шепоче про кохання вівчара «у розкоші перлин Карпат».

Прозвучали вальс Антоніна Дворжака, танок Мирослава Скорика, фрагмент увертюри до опери «Сорока-злодійка» Джоаккіно Россіні та інші твори.

Заслужений працівник культури України, керівник Українського оркестру народної та популярної музики КНУКІМ, професор Петро Андрійчук сказав: «Із пані Людмили ми познайомилися на моєму ювілеї. Вона привітала мене, прочитала вірш та показала свої поезії, які мене сколихнули безпосередністю, чистотою та природністю, і запропонувала мені творчу співпрацю. Ми придумали, як зробити композицію. Репертуар – наш, були представлені всі інструменти. Передані різні настрої, характери, намагалися потрапити саме в той настрій, що вона сотворила. І вийшла літературно-музична композиція однієї людини. Приємно, що в Україні

є такі люди. Це не професійний поет, в її твори вкладено українську щирість, теплу душу. Є багато своїх метафор, художніх образів. Для студентів таке співробітництво – урок поєднання музики і слова у синтезі. А музика – це мистецтво, яке за своєю природою є синкретичним. Сьогодні ми й поекспериментували разом з оркестром. І я дуже задоволений, що для студентів є нова форма діяльності, бо їм у житті доведеться робити багато. Це була напівімпровізація, я і сам брав інструмент і грав кілька разів!»

Принадні: Український оркестр народної та популярної музики є базою для набуття студентами досвіду колективного музикування, засадничих умінь організації та управління творчим колективом, диригентської та навчальної практики. Склад оркестру: скрипки, домри, кобзи, цимбали, бандури, баяни, акордеони, ліра, духові та ударні інструменти.

Світлана СОКОЛОВА
Фото авторки

